

Rumantsch è ina lingua naziunala, ma ina lingua parzialmain uffiziala da la Confederaziun, numnadamain en la correspondenza cun persunas da lingua rumantscha. La translaziun d'in decret federal serva a l'infurmaziun, n'ha dentant nagina validitad legala.

Lescha federala davart il Tribunal federal*

(Lescha davart il tribunal federal, LTF)

dals 17 da zercladur 2005 (versiun dal 1. da schaner 2019)

L'Assamblea federala da la Confederaziun svizra, sa basond sin ils artitgels 188–191c da la Constituziun federala¹, suenter avair gi invista da la missiva dal Cussegl federal dals 28 da favrer 2001², concluda:

1. chapitel Posiziun ed organisaziun

1. secziun Posiziun

Art. 1 Autoritad giudiziala suprema

¹ Il Tribunal federal è l'autoritad giudiziala suprema da la Confederaziun.

² El surveglia la gestiun dal Tribunal penal federal, dal Tribunal administrativ federal e dal Tribunal federal da patentas.³

³ El consista da 35–45 derschaders federalis ordinaris.

⁴ El consista ultra da quai da derschaders federalis en uffizi accessoric; il dumber da quels importa maximalmain dus terzs dal dumber dals derschaders ordinaris.⁴

⁵ L'Assamblea federala fixescha il dumber da derschaders en in'ordinaziun.

Art. 2 Independenza

¹ En sia activitad giudiziala è il Tribunal federal independent e suttemess mo al dretg.

AS 2006 1205

* Las designaziuns da persunas, da funcziuns e da professiuns en questa lescha valan tant per persunas femininas sco er masculinas.

¹ SR 101

² BBI 2001 4202

³ Versiun tenor la cifra 2 da l'aggiunta da la LF dals 20 da mars 2009 davart il TFP, en vigur dapi il 1. da schan. 2012 (AS 2010 513, 2011 2241; BBI 2008 455).

⁴ Guardar er l'art. 132 al. 4 qua sutvart.

² Sias decisiuns pon vegnir annulladas u midadas mo dad el sez a norma da las disposiziuns legalas.

Art. 3 Relaziun cun l'Assamblea federala

¹ L'Assamblea federala ha la surveglianza suprema dal Tribunal federal.

² Ella decida mintga onn davart l'approvaziun dal preventiv, dal quint e dal rapport da gestiun dal Tribunal federal.

Art. 4 Sedia

¹ La sedia dal Tribunal federal è a Losanna.

² Ina u pliras partiziuns han lur sedia a Lucerna.

2. secziun Derschaders

Art. 5 Elecziun

¹ L'Assamblea federala elegia ils derschaders.

² Elegibel è tgi che ha il dretg da votar en chaussas federalas.

Art. 6 Incumpatibilitad

¹ Ils derschaders na dastgan betg esser commembers da l'Assamblea federala u dal Cussegl federal e na dastgan betg avair in'otra relaziun da lavur cun la Confederaziun.

² Els na dastgan exercitar nagina activitad che pregiuditgescha lur obligaziuns d'uffizi, l'indipendenza dal Tribunal u sia reputaziun, ni represchentar da professiun terzas persunas davant il Tribunal federal.

³ Els na dastgan exercitar nagina funcziun uffiziala per in stadi ester ed acceptar nagins titels e naginas decoraziuns d'onur d'autoritads estras.

⁴ Ils derschaders ordinaris na dastgan exercitar nagina funcziun a favur d'in chantun e na dastgan pratitgar nagina altra activitad da gudogn. Els na dastgan er betg esser commembers da la direenziun, da l'administraziun, dal post da surveglianza u dal post da revisiun d'ina interpresa commerziala.

Art. 7 Occupaziuns accessoricas

¹ Il Tribunal federal po permetter als derschaders ordinaris da pratitgar in'occupaziun accessorica senza intent da gudogn, sche l'adempliment illimità da las obligaziuns d'uffizi, l'indipendenza e la reputaziun dal Tribunal na vegnan betg pregiuditgads da tala.

² El fixescha las premissas per questa permissiun en in reglament.

Art. 8 Incompatibilitads personalas

¹ Al Tribunal federal na dastgan betg appartegnair il medem mument sco derschaders:

- a. ils conjugals, ils partenaris registrads e persunas che mainan cun els ina communidad da vita permanenta;
- b. ils conjugals u ils partenaris registrads dals fragliuns e persunas che mainan cun ils fragliuns ina communidad da vita permanenta;
- c. parents en lingia directa sco er fin e cun il terz grad da la lingia laterala;
- d. quins en lingia directa sco er fin e cun il terz grad da la lingia laterala.

² La regulaziun da l'alineia 1 litera d vala tenor il senn per communitads da vita permanentas.

Art. 9 Durada d'uffizi

¹ La durada d'uffizi dals derschaders importa 6 onns.

² Ils derschaders sortan da lur uffizi la fin da quel onn ch'els cumpleneschan lur 68avel onn da vegliadetgna.

³ Las plazzas daventadas libras vegnan puspè occupadas per il rest da la perioda d'uffizi.

Art. 10 Sarament

¹ Avant ch'entrar en uffizi fan ils derschaders in sarament ch'els adempleschian conscienzusamain lur obligaziuns.

² La saramentaziun vegn fatga davant la partiziun sut il presidi dal president dal Tribunal federal.

³ Il sarament po vegnir remplazzà tras in'empermischun solenna.

Art. 11⁵**Art. 12** Lieu da domicil

Ils derschaders pon tscherner lur lieu da domicil libramain en Svizra; derschaders ordinaris ston però pudair cuntanscher il Tribunal entaifer curt temp.

3. secziun Organisaziun ed administraziun**Art. 13** Princip

Il Tribunal federal regla sia organisaziun e sia administraziun.

⁵ Aboli tras la cifra 3 da l'aggiunta da la LF dals 17 da zer. 2011 (dumondas d'abolir l'immunitad), cun effect dapi ils 5 da dec. 2011 (AS 2011 4627; BBI 2010 7345 7385).

Art. 14 Presidi

¹ L'Assamblea federala elegia or dal ravugl dals derschaders ordinaris:

- a. il president dal Tribunal federal;
- b. il vicepresidente dal Tribunal federal.

² Els vegnan elegids per 2 onns e pon vegnir reelegids, però mo ina giada.

³ Il president presidescha la Dretgira collectiva e la Cumissiun administrativa (art. 17). El represchenta il Tribunal federal vers anor.

⁴ El vegn remplazzà tras il vicepresidente u, sche quel è impedi, tras il derschader cun ils pli blers onns da servetsch; sche dus derschaders han il medem dumber d'onns da servetsch, decida la vegliadetgna.

Art. 15 Dretgira collectiva

¹ La Dretgira collectiva consista dals derschaders ordinaris. Ella è cumpetenta per:

- a. decretar reglaments davart l'organisaziun e l'administraziun dal Tribunal, reparter las fatschentas, far la surveglianza dal Tribunal penal federal e dal Tribunal administrativ federal, conciliar dispitas tranter ils derschaders, dar infurmaziuns, incassar las taxas da dretgira sco er pajar las indemnisaziuns a las partidas, als represchentants, als experts sco er a las perditgas;
- b. elecziuns, nun che quellas vegnian attribuidas tras reglament ad in auter organ dal Tribunal;
- c. deliberar il rapport da gestiun;
- d. nominar las partiziuns ed eleger il president sin proposta da la Cumissiun administrativa;
- e. far ina proposta a l'Assamblea federala per l'elecziun dal president e dal vicepresidente;
- f. engaschar il secretari general e ses substitut sin proposta da la Cumissiun administrativa;
- g. prender conclus concernent la participaziun ad associaziuns internaziunalas;
- h. ulteriuras incumbensas che vegnan delegadas ad ella tras lescha.

² Ils conclus da la Dretgira collectiva èn mo valaivels, sche almain dus terzs da tut ils derschaders sa participeschan a la sesida u a la procedura da circulaziun.

Art. 16 Conferenza dals presidents

¹ La Conferenza dals presidents sa cumpona dals presidents da las partiziuns. Ella sa constituescha sezza.

² La Conferenza dals presidents è cumpetenta per:

- a. decretar directivas e reglas unitaras per la redacziun da las sentenzias;

- b. coordinar la giurisdicziun entaifer las partiziuns; resalvà resta l'artitgel 23;
- c. prender posiziun davart sbozs per decrets.

Art. 17 Cumissiu administrativa

¹ La Cumissiu administrativa sa cumpona:

- a. dal president dal Tribunal federal;
- b. dal vicepresident dal Tribunal federal;
- c. da maximalmain trais ulteriurs derschaders.

² Il secretari general prenda part a las sesidas da la Cumissiu administrativa cun vusch consultativa.

³ Ils derschaders tenor l'alineia 1 litera c vegnan elegids da la Dretgira collectiva per ina durada da 2 onns e pon vegnir reelegids, però mo ina giada.

⁴ La Cumissiu administrativa porta la responsabladad per l'administraziun dal Tribunal. Ella è competenta per:

- a. attribuir ils derschaders federals en uffizi accessoric a las partiziuns sin proposta da la Conferenza dals presidents;
- b. deliberar il preventiv ed il quint per mauns da l'Assamblea federala;
- c. engaschar ils actuars da dretgira ed attribuir els a las partiziuns sin proposta da las partiziuns;
- d. metter a disposiziun avunda servetschs scientifics ed administrativs;
- e.⁶ ina furmaziun supplementara adequata dal personal;
- f. permetter occupaziuns accessoricas dals derschaders ordinaris suenter avair consultà la Conferenza dals presidents;
- g. ademplir la sorveglianza dal Tribunal penal federal e dal Tribunal administrativ federal;
- h. tut las autras fatschentas administrativas che na fan betg part da la competenza da la Dretgira collectiva u da la Conferenza dals presidents.

Art. 18 Partiziuns

¹ Las partiziuns vegnan mintgamai constituidas per 2 onns. Lur cumposiziun vegn publicgada.

² Tar la nominaziun ston vegnir resguardadas adequatamain las enconuschientschas spezialas dals derschaders sco er las linguas uffizialas.

³ Ils derschaders èn obligads da far substituziuns en autras partiziuns.

⁶ Versiun tenor la cifra 5 da l'aggiunta da la LF dals 20 da zer. 2014 davart il perfecziunament, en vigur dapi il 1. da schan. 2017 (AS 2016 689; BBl 2013 3729).

Art. 19 Presidi da la partiziun

¹ Ils presidents da las partiziuns vegnan mintgamai elegids per 2 onns.

² Sch'els èn impedids, vegnan els remplazzads tras il derschader cun ils pli blers onns da servetsch; sche dus derschaders han il medem dumber d'onns da servetsch, decida la vegliadetgna.

³ Il presidi da la partiziun na dastga betg vegnir exequì dapli che 6 onns.

Art. 20 Cumposiziun

¹ Las partiziuns decidan per regla en in gremi da trais derschaders (collegi giudigant).

² Davart dumondas giuridicas d'impurtanza fundamentala u sin proposta d'in derschader decidan els en in gremi da tschintg derschaders. Exceptà da quai èn recurs cunter decisiuns da las autoritads chantunalas da surveglianza en fatgs da scussiu e da concurs.

³ En in gremi da tschintg derschaders decidan els plinavant davart recurs cunter decrets chantunals che suttastattan al referendum e cunter decisiuns chantunalas davart l'admissibladad d'ina iniziativa u davart la premissa d'in referendum. Exceptads da quai èn recurs che pertutgan ina chaussa d'ina vischnanca u d'ina outra corporaziun dal dretg chantunal.

Art. 21 Votaziun

¹ La Dretgira collectiva, la Conferenza dals presidents, la Cumissiu administrativa e las partiziuns prendan las decisiuns ed ils conclus e fan las elecziuns cun la maiortad absoluta da las vuschs, nun che la lescha prescrivia insatge auter.

² En cas da paritad da las vuschs è decisiva la vusch dal president; en cas d'elecziuns decida la sort.

³ Tar decisiuns che vegnan prenyidas en ina procedura tenor ils artitgels 72–129 n'èsi betg admiss da s'abstegnair da la vusch.

Art. 22 Repartiziun da las fatschentas

Il Tribunal federal regla la repartiziun da las fatschentas a las partiziuns tenor ils champs giuridics, la nominaziun dals collegis giuditgants sco er l'engaschament dals derschaders en uffizi accessoric en in reglament.

Art. 23 Midada da la pratica e pregiudizi

¹ Ina partiziun po decider ina dumonda giuridica pir alura en moda divergenta d'ina decisiun anteriura d'ina u da pliras partiziuns, sche la radunanza da las partiziuns pertutgadas è perencltega.

² Sch'ina partiziun sto decider ina dumonda giuridica che pertutga pliras partiziuns, sa procura ella il consentiment da la radunanza da tut las partiziuns pertutgadas,

sch'ella è da l'avis ch'ina decisiun cuminaivla saja buna per il svilup da la giurisprudenza u per l'unitad da la giurisdicziun.

³ Ils conclus da la radunanza da las partiziuns pertutgadas èn valaivels, sche almain dus terzs dals derschaders ordinaris da las partiziuns pertutgadas sa participeschan a la sesida u a la procedura da circulaziun. Il conclus vegn prendi senza tractativa da las partidas e senza tractativa publica; per la partiziun che ha fatg la dumonda è questa decisiun lianta per giuditgar il cas da disputa.

Art. 24 Actuars da dretgira

¹ Ils actuars coopereschan a l'instrucziun dals cas ed a la procedura da decisiun. Els han vusch consultativa.

² Sut la responsabladad d'in derschader elavuran els referats e redigian las decisiuns dal Tribunal federal.

³ Els adempleschan ulteriuras incumbensas ch'il reglament als surdat.

Art. 25 Administraziun

¹ Il Tribunal federal s'administrescha sez.

² El constituescha ses servetschs ed engascha il personal necessari.

³ El ha in'atgna contabilitad.

Art. 25a⁷ Infrastructura

¹ Per metter a disposiziun, per administrar e per mantegnair ils edifizis che vegnan duvrads dal Tribunal federal è competent il Departament federal da finanzas. Quel ha da resguardar adequatamain ils basegns dal Tribunal federal.

² Ses basegn da rauba e da servetschs en il sector da la logistica cuvra il Tribunal federal autonomamain.

³ Il Tribunal federal ed il Cussegl federal reglan en ina cunvegna ils detagls da la collavuraziun tranter il Tribunal federal ed il Departament federal da finanzas. En quella pon singuls puncts da l'attribuziun da las competenzas tenor ils alineas qua survart vegnir reglads autramain.

⁷ Integrà tras la cifra I 1 da la LF dals 23 da zer. 2006 davart la rectificaziun e l'actualisaziun da la revisiun totala da l'organisaziun giudiziala federala, en vigur dapi il 1. da schan. 2007 (AS 2006 4213; BBl 2006 3067).

Art. 25b⁸ Protecziun da datas en il rom da l'utilisaziun da l'infrastructura electronica

¹ Per duvrar l'infrastructura electronica dal Tribunal federal vegnan applitgads – en il rom da sia activitad administrativa – ils artitgels 57i–57q da la Lescha dals 21 da mars 1997⁹ davart l'organisaziun da la regenza e da l'administraziun tenor il senn.

² Il Tribunal federal decretescha las disposiziuns executivas.

Art. 26 Secretariat general

¹ Il secretari general dirigia l'administraziun dal Tribuna inclusiv ils servetschs scientifics. El maina il secretariat da la Dretgira collectiva, da la Conferenza dals presidents e da la Cumissiun administrativa.

² El e ses substitut vegnan elegids per ina perioda d'uffizi. La perioda d'uffizi correspunda a quella dals derschaders.¹⁰

Art. 27 Infurmaziun

¹ Il Tribunal federal infurmescha la publicitad davart sia giurisdicziun.

² Las decisziuns ston da princip vegnir publicitadas en ina furma anonimisada.

³ Il Tribunal federal regla ils principis da l'infurmaziun en in reglament.

⁴ Per ils rapportaders da dretgira po il Tribunal federal prevar in'accreditaziun.

Art. 28 Princip da trasparenza

¹ La Lescha da trasparenza dals 17 da december 2004¹¹ vala tenor il senn per il Tribunal federal, uschenavant che quel ademplescha incumbensas administrativas u incumbensas en connex cun la surveglianza dal Tribunal administrativ federal e dal Tribunal penal federal.

² Il Tribunal federal designescha in organ da recurs che decida davart recurs cunter sias disposiziuns concernent l'access als documents uffizials. El po prevar ch'i na vegnia fatga nagina procedura da mediaziun; en quest cas decretescha el sia posiziun tar ina dumonda da survegnir access a documents uffizials en furma d'ina disposiziun contestabla.

⁸ Integrà tras la cifra II 1 da la LF dal 1. d'oct. 2010 (protecziun da datas en il rom da l'utilisaziun da l'infrastructura electronica), en vigur dapi il 1. d'avr. 2012 (AS 2012 941; BBl 2009 8513).

⁹ SR 172.010

¹⁰ Integrà tras la cifra I da l'aggiunta da la LF dals 14 da dec. 2012, en vigur dapi il 1. da fan. 2013 (AS 2013 1493; BBl 2011 6703).

¹¹ SR 152.3

2. chapitel Disposiziuns generalas da procedura

1. secziun Cumpetenzza

Art. 29 Examinaziun

¹ Il Tribunal federal examinescha d'uffizi sia cumpetenzza.

² Sch'i existan dubis, sch'il Tribunal federal u in'otra autoritad è cumpetenta, fa il Tribunal federal in barat d'opiniuns cun questa autoritad.

Art. 30 Incumpetenzza

¹ Sch'il Tribunal federal na sa resguarda betg sco cumpetent en chaussa, n'entra el betg en la fatschentia.

² Sch'il resultat dal barat d'opiniuns è quel ch'ina outra autoritad è cumpetenta u sche la cumpetenzza d'ina outra autoritad federala para dad esser pli probabla, surdat il Tribunal federal la chaussa a l'autoritad correspondentia.

Art. 31 Dumondas pregiudizialas

Sch'il Tribunal federal è cumpetent per la chaussa principala, decida el er davart las dumondas pregiudizialas.

2. secziun Direcziun dal process

Art. 32 Derschader d'instrucziun

¹ Il president da la partiziun maina la procedura sco derschader d'instrucziun fin a la decisiun; el po surdar questa incumbensa ad in auter derschader.

² Il derschader d'instrucziun decida sco derschader singul davart la stritgada da proceduras, perquai ch'ellas èn daventadas obsoletas, perquai ch'ellas èn vegnidas retratgas u perquai ch'igl è vegnida fatga in'enclegientscha.

³ Las disposiziuns dal derschader d'instrucziun n'èn betg contestablas.

Art. 33 Disciplina

¹ Tgi che violescha las reglas da maniera u disturba l'andament da la procedura davant il Tribunal federal, vegn chastià cun ina reprimanda u cun ina multa disciplinara fin a 1000 francs.

² En cas da process che vegnan manads da mala fai u da levsenn pon la partida e ses represchentant vegnir chastiads cun ina multa disciplinara fin a 2000 francs ed en cas da repetiziun fin a 5000 francs.

³ Il pursura d'ina tractativa po spedir personas, che n'observan betg sias ordinaziuns, or da la sala da sesida e chastiar ellas cun ina multa disciplinara fin a 1000 francs.

3. secziun Recusaziun da persunas giudizialas

Art. 34 Motivs da recusaziun

¹ Derschaders ed actuars da dretgira (persunas giudizialas) prendan recusaziun, sch'els:

- a. han in interess persunal en la chaussa;
- b. èn stads participads a la medema chaussa en in'otra posiziun, en spezial sco commembers d'ina autoritad, sco consulents giuridics d'ina partida, sco experts u sco perditgas;
- c. èn maridads, vivan en partenadi registrà u mainan ina communitad da vita permanenta cun ina partida, cun ses represchentant u cun ina persuna ch'è stada participada a la medema chaussa sco commembra da l'instanza precedentia;
- d. èn parentads u quindads en lingia directa u fin e cun il terz grad da la lingia laterala cun ina partida, cun ses represchentant u cun ina persuna ch'è stada participada a la medema chaussa sco commembra da l'instanza precedentia;
- e. pudessan esser implitgads per auters motivs, en spezial pervia d'ina amicizia speziala u pervia d'ina inimicizia persunala cun ina partida u cun ses represchentant.

² La cooperaziun en ina procedura anteriura dal Tribunal federal n'è per sasezza betg in motiv da recusaziun.

Art. 35 Obligaziun d'annunzia

Sch'igl è avant maun in motiv da recusaziun tar ina persuna giudiziala, sto ella communitgar quai ad ura al president da la partiziun.

Art. 36 Dumonda da recusaziun

¹ Sch'ina partida vul pretender ch'ina persuna giudiziala prendia recusaziun, sto ella inoltrar al Tribunal ina dumonda en scrit uschespert ch'ella ha survegnì enconuschientscha dal motiv da recusaziun. Ils fatgs che motiveschan la recusaziun ston vegnir fatgs valair vardavlamain.

² La persuna giudiziala pertutgada sto s'exprimer davart ils motivs da recusaziun formulads.

Art. 37 Decisiun

¹ Sch'ina persuna giudiziala, da la quala i vegn pretendi ch'ella prendia recusaziun, u sch'in derschader da la partiziun snega il motiv da recusaziun, decida la partiziun davart la recusaziun cun exclusiun da la persuna giudiziala pertutgada.

² Davart la dumonda da prender recusaziun poi vegnir decidi senza tadlar la cuntrapartida.

³ Sch'i vegniss pretendi che uschè blers derschaders stoppian prender recusaziun ch'ina tractativa valaivla na pudess betg avair lieu, designescha il president dal Tribunal federal cun trair la sort or dal ravugl dals presidents da las Dretgiras superiuras dals chantuns che n'èn betg participads a la chaussa tants derschaders extraordinaris en uffizi accessoric sco quai ch'i dovra per pudair giuditgar la dumonda da recusaziun e – sche necessari – la chaussa principala sco tala.

Art. 38 Violaziun da las prescripziuns da recusaziun

¹ Acts uffizials, als quals ina persuna che sto prender recusaziun è stada participada, ston vegnir abolids, sch'ina partida pretenda quai entaifer 5 dis dapi ch'ella ha survegni enconuschientscha dal motiv da recusaziun.

² Mesiras da cumprova che na pon betg vegnir repetidas dastgan vegnir resguardadas da l'istanza che decida.

³ Sch'il motiv da recusaziun vegn scuvri pir suenter la finiziun da la procedura, valan las disposiziuns davart la revisiun.

4. secziun

Partidas, represchentants da las partidas, scrittiras giuridicas

Art. 39 Domicil da consegna

¹ Las partidas ston annunziar al Tribunal federal lur domicil u lur sedia.

² Ultra da quai pon ellas inditgar in'adressa da consegna electronica ed acceptar che las comunicaziuns las vegnian tramessas sin via electronica.¹²

³ Partidas che abitan a l'exteriur, ston designar in domicil da consegna en Svizra. Sch'ellas n'observan betg questa cundiziun, pon las comunicaziuns vegnir traschadas u publitgadas en in feagl uffizial.

Art. 40 Represchentants da las partidas

¹ En chaussas civilas e penalas pon partidas vegnir represchentadas mo d'advocats che han il dretg da represchentar partidas davant autoritads giudizialas svizras tenor la Lescha dals 23 da zercladur 2000¹³ davart las advocatas ed ils advocats u tenor in contract internaziunal.

² Ils represchentants da las partidas ston sa legitimar tras in plainpudair.

¹² Versiun tenor la cifra II 2 da l'aggiunta da la LF dals 18 da mars 2016 davart la signatura electronica, en vigur dapi il 1. da schan. 2017 (AS 2016 4651; BBl 2014 1001).

¹³ SR 935.61

Art. 41 Incapacitad da manar il process

¹ Sch'ina partida è evidentamain incapabla da processar sezza, la po il Tribunal federal intimar da designar in represchentant. Sch'ella na dat betg suatientscha a questa intimaziun entaifer il termin fixà, nomenescha la dretgira in advocat per ella.

² La represchentanza designada dal Tribunal federal ha il dretg da survegnir ina indemniziun adequata or da la cassa dal Tribunal, sch'ella na po betg cuvrir sias expensas cun ina indemniziun concedida a la partida e sche la partida sezza è insolventa. La partida sto prestar ina cumpensaziun a la cassa dal Tribunal, sch'ella è pli tard en cas da far quai.

Art. 42 Scrittiras giuridicas

¹ Las scrittiras giuridicas ston vegnir inoltradas en ina lingua uffiziala, ston cuntegnair las pretensiuns, lur motivaziun ed ils meds da cumprova e ston esser sutscrittass.

² En la motivaziun ston vegnir declerà en moda concisa, pertge che l'act contestà violescha il dretg. Sch'in recurs è mo admissibel sut la premissa ch'i sa tractia d'ina dumonda giuridica d'impurtanza fundamentala u ch'i saja avant maun per auters motifs in cas spezialmain impurtant, ston vegnir explitgà, pertge che la premissa respectiva è ademplida.^{14 15}

³ Ils documents, als quals la partida sa referescha sco meds da cumprova, ston vegnir agiuntads, uschenavant che la partida posseda quels; sche la scrittira giuridica sa drizza cunter ina decisiun, sto er quella vegnir agiuntada.

⁴ En cas d'ina inoltraziun electronica sto la scrittira giuridica vegnir munida da la partida u da ses represchentant cun ina signatura electronica qualifitgada tenor la Lescha federala dals 18 da mars 2016¹⁶ davart la signatura electronica. En in reglament fixescha il Tribunal federal:

- a. il format da la scrittira giuridica e da sias agiuntas;
- b. la moda e maniera da la transmissiun;
- c. las premissas, sut las qualas i po vegnir pretendi ch'ils documents vegnian anc tramess sin palpieri en cas da problems tecnicos.¹⁷

⁵ Sch'i mancan la suttascripziun da la partida u da sia represchentanza, ses plainpudair u las agiuntas prescrittas u sche la represchentanza n'è betg admissa, vegn fixà in termin adequat per rectificgar la mancanza, e quai cun smanatschar che la scrittira giuridica na vegnia uschiglio betg resguardada.

¹⁴ Versiun da la segunda frasa tenor la cifra I 1 da la LF dals 20 da zer. 2014 davart la dispensaziun da la taglia, en vigor dapi il 1. da schan. 2016 (AS 2015 9; BBI 2013 8435).

¹⁵ Versiun tenor la cifra 1 da l'aggiunta da la LF dals 28 da sett. 2012 davart l'assistenza administrativa fiscala, en vigor dapi il 1. da fav. 2013 (AS 2013 231; BBI 2011 6193).

¹⁶ SR 943.03

¹⁷ Versiun tenor la cifra II 2 da l'aggiunta da la LF dals 18 da mars 2016 davart la signatura electronica, en vigor dapi il 1. da schan. 2017 (AS 2016 4651; BBI 2014 1001).

⁶ Scrittiras giuridicas illegiblas, maldeschentas, nunchapiblas, memia extendidas u betg redigidas en ina lingua uffiziala pon vegnir refusadas da medema moda e maniera per las midar.

⁷ Scrittiras giuridicas che sa basan sin proceduras da caracter querulatoricu giuridicain abusiv n'èn betg admessas.

Art. 43 Acta da recurs complementara

Il Tribunal federal conceda a las partidas recurrentas sin proposta in termin adequat per complettar la motivaziun dal recurs:

- a. sch'el resguarda sco admissibel in recurs en il sector da l'assistenza giudiziala internaziunala en chaussas penalas; e
- b. sche la dimensiun extraordinaria u la difficultad particulara da la chaussa da recurs pretenda ina complettaziun.

5. secziun   **Termins**

Art. 44   Cumenzament

¹ Periodas da scadenza che dependan d'ina comunicaziun u d'in eveniment, cumenzan il di suenter.

² Ina comunicaziun, che vegn mo surdada cunter la sottascripziun da l'adressat u d'ina autra persuna autorisada, vala sco consegnada il pli tard il 7. di suenter l'emprima emprova da consegna senza success.

Art. 45   Fin

¹ Sche l'ultim di dal termin è ina sonda, ina dumengia u in firà ch'è renconuschì tras il dretg federal u chantunal, finescha il termin il proxim lavurdi.

² Decisiv è il dretg dal chantun, en il qual la partida u ses represchentant ha ses domicil u sia sedia.

Art. 46   Suspensium

¹ Ils termins fixads tras lescha u d'in derschader, che vegnan calculads en dis, vegnan suspendids:

- a. dal 7. di avant Pasca fin e cun il 7. di suenter Pasca;
- b. dals 15 da fanadur fin e cun ils 15 d'avust;
- c. dals 18 da december fin e cun ils 2 da schaner.

² Questa prescripziun na vala betg en proceduras concernent l'effect suspensiv e concernent autras mesiras preventivas sco er en la scussium da cambialas per chaussas dal dretg da votar (art. 82 lit. c) ed en ils secturs da l'assistenza giudiziala

internaziunala en chaussas penalas e da l'agid uffizial internaziunal en chaussas fiscalas.¹⁸

Art. 47 Prolungaziun

¹ Las periodas fixadas tras lescha na pon betg vegnir prolungadas.

² Las periodas fixadas d'in derschader pon vegnir prolungadas, sch'ils motivs èn suffizients e sche la dumonda da prolungaziun è vegnida fatga avant la scadenza dal termin.

Art. 48 Observanza

¹ Las inoltraziuns ston vegnir consegnadas al Tribunal federal il pli tard l'ultim di da la perioda da scadenza u surdadas – per mauns dal Tribunal federal – a la Posta svizra u ad ina represchentanza svizra diplomatica u consulara.

² Per l'observaziun d'in termin en cas d'ina inoltraziun electronica è decisiv il mument, il qual vegn emessa la quittance che conferma che la partida ha terminà tut ils pass ch'èn necessariis per la transmissiun.¹⁹

³ Il termin vala er sco observà, sche l'inoltraziun è vegnida fatga a temp tar l'instanza precedentia u tar in'autorità federala u chantunala betg cumpetenta. L'inoltraziun sto vegnir trasmessa immediatamain al Tribunal federal.

⁴ Il termin per in pajament anticipà u per ina garanzia è observà, sche l'import è vegnì surdà a temp a la Posta svizra u è vegnì pajà sin in conto da posta u da banca en Svizra a favur dal Tribunal federal.

Art. 49 Comunicaziun manglusa

D'ina comunicaziun manglusa, particularmain pervia d'ina indicaziun incorrecta u incumpleta dals meds legals u perquai ch'ina indicaziun dals meds legals prescritta manca, na dastgan resultar nagins dischavantatgs a las partidas.

Art. 50 Restabiliment

¹ Sche la partida u ses represchentanzt è – per in auter motiv che la comunicaziun manglusa – vegnì impedi senza culpa d'agir entaifer il termin, vegn il termin restabili, sche la partida fa ina dumonda correspudenta, inditgond il motiv, e prenda suenter l'act juridic tralaschà, e quai entaifer 30 dis suenter che l'impediment è crudà davent.

² In restabiliment po er vegnir permess suenter la comunicaziun da la sentenza; sch'el vegn permess, vegn la sentenza annullada.

¹⁸ Versiun tenor la cifra II da la LF dals 26 da sett. 2014 (elecziuns dal Cussegl naziunal), en vigur dapi il 1. da nov. 2015 (AS 2015 543; BBI 2013 9217).

¹⁹ Versiun tenor la cifra II 2 da l'aggiunta da la LF dals 18 da mars 2016 davart la signatura electronica, en vigur dapi il 1. da schan. 2017 (AS 2016 4651; BBI 2014 1001).

6. secziun Valur en dispita

Art. 51 Calculaziun

¹ La valur en dispita vegn determinada:

- a. tar recurs cunter decisiuns finalas, tenor las pretensiuns ch'èn restadas dispaivlas davant l'instanza precedenta;
- b. tar recurs cunter decisiuns parzialas, tenor il total da las pretensiuns ch'èn stadas dispaivlas davant l'instanza che ha pronunzià la decisiun parziala;
- c. tar recurs cunter decisiuns preliminaras ed intermediaras, tenor las pretensiuns ch'èn dispaivlas davant quella istanza, nua che la chausa principala è pendentia;
- d. tar plants, tenor las pretensiun da l'accusader.

² Sche la pretensiun na cuntegna betg il pajament d'ina tscherta summa, fixescha il Tribunal federal la valur en dispita tenor apprezziar.

³ Ils tschains, ils fritgs, ils custs da dretgira e las indemnisaziuns da la partida che vegnan fatgs valair sco dretgs accessorics, sco er las resalvas ed ils custs da la publicaziun da la sentenza na vegnan betg resguardads cun fixar la valur en dispita.

⁴ Sco valur d'utilisaziuns u da prestaziuns periodicas vala la valur dal chapital. En cas d'ina durada intscherta u illimitada vala l'import da l'utilisaziun u da la prestaziun dad 1 onn, multiplitgà cun ventg, sco valur da chapital, en cas da rentas vitalizias però la valur en daners.

Art. 52 Adiziun

Pliras pretensiuns d'ina chausa da dretg da facultad che vegnan fatgas valair da la medema partida u da litisconsorts vegnan adidas, uschenavant ch'ellas na s'excludan betg vicendaivlamain.

Art. 53 Cuntraplant

¹ L'import d'in cuntraplant na vegn betg adi cun quel dal plant principal.

² Sche las pretensiuns che vegnan fatgas valair en il plant principal ed en il cuntraplant s'excludan vicendaivlamain e sch'in dals dus plants na cuntanscha betg la valur minimala da la chausa en dispita, vala la limita da la valur en dispita tuttina sco cuntanschida, sch'il recurs sa drizza cunter tuts dus plants.

7. secziun Lingua da procedura

Art. 54

¹ La procedura vegn manada en ina da las linguas uffizialas (tudestg, franzos, talian, rumantsch grischun), per regla en la lingua da la decisiun contestada. Sche las partidas dovran in'autra lingua uffiziala, po la procedura vegnir manada en questa lingua.

² Tar proceduras da plant vegni preni resguard da la lingua da las partidas, sch'i sa tracta d'ina lingua uffiziala.

³ Sch'ina partida inoltescha documents che n'èn betg redigids en ina lingua uffiziala, po il Tribunal federal desister – cun il consentiment da las autras partidas – da pretender ina translaziun.

⁴ Dal rest ordinescha il Tribunal federal ina translaziun, sch'igl è necessari.

8. secziun   Procedura da cumprova

Art. 55   Princip

¹ La procedura da cumprova sa drizza tenor ils artitgels 36, 37 e 39–65 da la Lescha federala dals 4 da december 1947²⁰ davart la procedura civila (PC).

² Il derschader d'instrucziun po prender sez las mesiras da cumprova necessarias u po surdar a l'autorità federala u chantunala cumpetenta da prender talas.

³ Per interrogaziuns da perditgas, per inspeziuns al lieu e per interrogaziuns da las partidas cloma el in segund derschader.

Art. 56   Preschientscha da las partidas ed invista dals documents

¹ Las partidas han il dretg d'esser preschentas tar la registraziun da las cumprovas e da prender invista dals documents redigids.

² Nua ch'i sa tracta da proteger interess publics u privats predominants, prenda il Tribunal enconuschientscha d'in med da cumprova cun exclusiun da las partidas u da las cuntrapartidas.

³ Sch'il Tribunal vul sa basar en in tal cas sin il med da cumprova a disfavur d'ina partida, sto el communitgar ad ella il cuntegn da quest med da cumprova ch'è essenzial per la chaussa e dar ad ella ultra da quai la pussaivladad da s'exprimer en chaussa e d'inditgar cuntraprovas.

9. secziun   Procedura da sentenza

Art. 57   Tractativa da las partidas

Il president da la partiziun po ordinar ina tractativa a bucca da las partidas.

Art. 58   Cussegliaziun

¹ Il Tribunal federal deliberescha la decisiun a bucca:

²⁰ SR 273

- a. sch'il president da la partiziun ordinescha quai u sch'in derschader pretenda quai;
- b. sch'i na resulta nagina unanimitad.

² En ils ulteriurs cas decida il Tribunal federal cun laschar circular las actas.

Art. 59   Publicitad

¹ Las tractativas da las partidas sco er las deliberaziuns a bucca e las votaziuns che suondan èn publicas.

² Sch'i sto vegnir temì che la segirezza, l'urden public u la moralitad saja periclitada u sche l'interess d'ina persuna pertutgada giustifitgescha quai, po il Tribunal federal excluder la publicitad per part u dal tuttatfatg.

³ Il Tribunal federal expone publicamain il dispositiv da decisiuns che n'èn betg vegnidas deliberadas publicamain durant 30 dis suenter lur communicaziun.

Art. 60   Communicaziun da la decisiun

¹ L'emissiun cumpletta da la decisiun vegn communitgada – cun inditgar las persunas giudizialas responsablas – a las partidas, a l'instanza precedenta ed eventualmain ad autras parts participadas.

² Sch'il Tribunal federal ha preni decision en ina deliberaziun a bucca, communitgescha el il dispositiv a las parts participadas senza retardar.

³ Cun il consentiment da la partida pon decisiuns vegnir communitgadas sin via electronica. Ellas ston vegnir munidas cun ina signatura electronica tenor la Lescha federala dals 18 da mars 2016²¹ davart la signatura electronica. En in reglament regla il Tribunal federal:

- a. la signatura che sto vegnir utilisada;
- b. il format da la decisiun e da sias agiuntas;
- c. la moda e maniera da la transmissiun;
- d. il mument, il qual la decisiun vala sco communitgada.²²

Art. 61   Vigur legala

Las decisiuns dal Tribunal federal van en vigur legala il di ch'ellas vegnan prendidas.

²¹ SR **943.03**

²² Versiun tenor la cifra II 2 da l'aggiunta da la LF dals 18 da mars 2016 davart la signatura electronica, en vigur dapi il 1. da schan. 2017 (AS **2016** 4651; BBl **2014** 1001).

10. secziun Custs

Art. 62 Garanzia dals custs da dretgira e da l'indemnisaziun da la partida

¹ La partida che appellescha al Tribunal federal sto prestar in pajament anticipà dals custs en l'autezza dals custs da dretgira probabels. Sch'i èn avant maun motivs speziels, poi vegnir desisti dal tuttafatg u per part d'in pajament anticipà.

² Sche la partida n'ha betg in domicil fix en Svizra u sch'ella è cumprovadamain insolventa, po ella – sin dumonda da la cuntrapartida – vegnir obligada da prestar ina garanzia per in'eventuala indemnisaziun da la partida.

³ Il derschader d'instrucziun fixescha in termin adequat per la partida per prestar il pajament anticipà dals custs u la garanzia. Sch'il pajament anticipà dals custs na vegn betg exequi u sche la garanzia na vegn betg prestada entaifer quest termin, fixescha il derschader d'instrucziun in termin posteriur per la partida. Sch'il pajament anticipà dals custs na vegn er betg exequi u sche la garanzia na vegn er betg prestada entaifer il termin posteriur, n'entra il Tribunal federal betg sin l'inoltraziun.

Art. 63 Pajament anticipà per expensas en daner blut

¹ Mintga partida sto pajar anticipadamain las expensas en daner blut che vegnan chaschunadas tras lur pretensiuns en il decurs da la procedura e proporziunalmain las expensas en daner blut che vegnan chaschunadas tras las pretensiuns cuminaivlas da las partidas u tras acts ch'il Tribunal federal ha fatg d'uffizi.

² Il derschader d'instrucziun fixescha in termin adequat per mintga partida per prestar il pajament anticipà. Sch'il pajament anticipà dals custs na vegn betg prestà entaifer quest termin, fixescha il derschader d'instrucziun in termin posteriur per la partida. Sch'il pajament anticipà dals custs na vegn er betg prestà entaifer il termin posteriur, na vegn betg exequida l'acziun, da la quala ils custs ston vegnir cuvrids.

Art. 64 Giurisdicziun gratuita

¹ Il Tribunal federal libera ina partida che na dispona betg dals meds finansials necessaris, sin proposta, da pajar ils custs da dretgira e da prestar ina garanzia d'indemnisaziun da la partida, sche sia pretensiun giuridica na para betg dad esser invana.

² Sche quai è necessari per defender ils dretgs da la partida, procura il Tribunal federal in advocat per la partida. L'avocat ha il dretg da survegnir ina indemnisaziun adequata or da la cassa dal Tribunal, uschenavant che las expensas per la represententanza na pon betg vegnir cuvridas d'ina indemnisaziun concedida a la partida.

³ Davart dumondas da la giurisdicziun gratuita decida la partiziun en in gremi da trais derschaders. Resalvads restan ils cas che vegnan tractads en la procedura simplifitgada tenor l'artitel 108. Il derschader d'instrucziun po conceder sez la giurisdicziun gratuita, sch'i n'existan nagins dubis che las premissas sajan ademplidas.

⁴ La partida sto prestar ina cumpensaziun a la cassa dal Tribunal, sch'ella è pli tard en cas da far quai.

Art. 65 Custs da dretgira

¹ Ils custs da dretgira sa cumponan da la taxa da dretgira, da la taxa per copiar scrituras giuridicas, da las expensas per translaziuns cun excepziuns da talas tranter las linguas uffizialas, e da las indemnisaziuns dals experts sco er da las perditgas.

² La taxa da dretgira sa drizza tenor la valur, la dimensiun e la difficultad da la chausa en disputa, tenor la moda da manar il process e tenor la situaziun finanziala da las partidas.

³ Ella importa per regla:

- a. en disputas senza interess da facultad 200–5000 francs;
- b. en las ulteriuras disputas 200–100 000 francs.

⁴ Ella importa 200–1000 francs e na vegn betg calculada tenor la valur en disputa tar disputas:

- a. davart prestaziuns da las assicuranzas socialas;
- b. davart discriminaziuns pervia da la schlattaina;
- c. che resultan d'ina relaziun da lavur cun ina valur en disputa fin a 30 000 francs;
- d. tenor ils artitgels 7 ed 8 da la Lescha dals 13 da december 2002²³ davart l'egualitad da persunas cun impediments.

⁵ Sche motivs particulars giustifitgeschan quai, po il Tribunal federal pronunziar taxas da dretgira ch'èn pli autas che quellas fixadas en las disposiziuns respectivas, maximalmain però fin a l'import dubel en ils cas da l'alinea 3 e fin a 10 000 francs en ils cas da l'alinea 4.

Art. 66 Adossament e repartiziun dals custs da dretgira

¹ Ils custs da dretgira vegnan per regla adossads a la partida che ha pers. Sche las circumstanzas giustifitgeschan quai, po il Tribunal federal reparter autramain ils custs u renunziar da metter a quint custs.

² Sch'in cas vegn liquidà cun ina decleraziun da renunzia u cun in'enclegientscha, po il Tribunal renunziar per part u dal tutfatg da metter a quint ils custs da dretgira.

³ Ils custs nuncessaris ston vegnir pajads da quel ch'als chaschuna.

⁴ A la Confederaziun, als chantuns ed a las vischnancas sco er a las organizaziuns ch'èn incaricadas cun incumbensas da dretg public na dastgan per regla vegnir adossads nagins custs da dretgira, sch'els sa drizzan, senza ch'i sa tractia da lur interess da facultad, al Tribunal federal en lur champ d'activitad uffizial u sch'igl è vegni recurri cunter lur decisiuns en talas fatschentas.

⁵ Sch'i n'è vegni disponi nagut auter, ston pliras persunas pagar a parts equalas e cun responsabladad solidarica ils custs da dretgira ch'èn vegnids adossads ad ellas cuminaivlamain.

Art. 67 Custs da l'instanza precedenta

Sche la decisiun contestada vegn midada, po il Tribunal federal reparter autramain ils custs da la procedura precedenta.

Art. 68 Indemnisaziun da la partida

¹ Il Tribunal federal fixescha en la sentenza, sche ed en tge dimensiun ch'ils custs da la partida che ha gudagnà ston vegnir pajads da la partida che ha pers.

² La partida che ha pers vegn per regla obligada da restituir a la partida che ha gudagnà tut ils custs necessaris ch'èn vegnids chaschunads tras la dispita giuridica, e quai a norma da la tariffa dal Tribunal federal.

³ Sche la Confederaziun, ils chantuns, las vischnancas e las organisaziuns ch'èn incaricadas cun incumbensas da dretg public gudognan en lur champ d'activitad uffizial, na vegnan per regla concedidas naginas indemnisaziuns da la partida ad ellas ed ad els.

⁴ L'artitgel 66 alineas 3 e 5 è applitgabel tenor il senn.

⁵ La decisiun da l'instanza precedenta davart l'indemnisaziun da la partida vegn confermada, annullada u midada dal Tribunal federal tut tenor il resultat da la procedura. En quest connex po il Tribunal fixar sez l'indemnisaziun a norma da la tariffa federala u chantunala applitgabl u surdar la fixaziun a l'instanza precedenta.

11. secziun Execuziun**Art. 69** Decisiuns davart ina prestaziun en daners

Decisiuns che obligheschan da pagar ina summa da daners u da prestar ina garanzia en furma da daners vegnan exequidas tenor la Lescha federala dals 11 d'avrigl 1889²⁴ davart la scussiun ed il concurs.

Art. 70 Autras decisiuns

¹ Decisiuns dal Tribunal federal che n'obligheschan betg da pagar ina summa da daners u da prestar ina garanzia en furma da daners ston vegnir exequidas dals chantuns da medema moda e maniera sco las sentenzias legalmain valaivlas da lur dretgiras.

² Percunter ston ellas vegnir exequidas tenor las suandantas disposiziuns:

- a. tenor ils artitgels 41–43 da la Lescha federala dals 20 da december 1968²⁵ davart la procedura administrativa: sch'il Tribunal federal ha decidì en ina chausa che tutga en emprima instanza al champ da cumpetenza d'ina autoritad administrativa federala;

²⁴ SR 281.1

²⁵ SR 172.021

- b. tenor ils artitgels 74–78 PC²⁶: sch’il Tribunal federal ha decidi sin fundament d’in plant;
- c. tenor ils artitgels 74 e 75 da la Lescha dals 19 da mars 2010²⁷ davart l’organisaziun da las autoritads penalas: sch’il Tribunal federal ha decidi en ina chaussa penala che suttastat a la giurisdicziun federala.²⁸

³ ...²⁹

⁴ Cunter in’execuziun manglusa poi vegnir fatg recurs tar il Cussegl federal. Quel prenda las mesiras necessarias.

12. secziun Dretg complementar

Art. 71

Nua che questa lescha na cuntegna naginas disposiziuns spezialas davart la procedura, èn applitgables tenor il senn las disposiziuns da la PC³⁰.

3. chapitel Il Tribunal federal sco istanza ordinaria da recurs

1. secziun Recurs en chaussas civilas

Art. 72 Princip

¹ Il Tribunal federal giuditgescha recurs cunter decisziuns en chaussas civilas.

² Al recurs en chaussas civilas èn er suttamessas:

- a. decisziuns en chaussas da scussium e da concurs;
- b. decisziuns da dretg public che stattan en in connex direct cun il dretg civil, en spezial decisziuns:
  1. davart la renconuschientscha e l’execuziun da decisziuns e davart l’assistenza giudiziala en chaussas civilas,
  2. davart la gestiun dal register funsil, dal register da stadi civil e dal register da commerzi sco er dals registers per marcas, musters e models, patentas d’invenziun, spezias da plantas e topografias,
  3. davart la permissiun da midar num,

²⁶ SR 273

²⁷ SR 173.71

²⁸ Versiun tenor la cifra II 5 da l’aggiunta da la LF dals 19 da mars 2010 davart l’organisaziun da las autoritads penalas, en vigur dapi il 1. da schan. 2011 (AS 2010 3267; BBI 2008 8125).

²⁹ Aboli tras la cifra II 5 da l’aggiunta da la LF dals 19 da mars 2010 davart l’organisaziun da las autoritads penalas, cun effect dapi il 1. da schan. 2011 (AS 2010 3267; BBI 2008 8125).

³⁰ SR 273

4. en il sectur da la surveglianza da las fundaziuns, cun excepziun da las instituziuns da prevenziun e da libra circulaziun,
- 5.³¹ en il sectur da la surveglianza dals executurs da testaments e d'alters represchentants tenor il dretg d'ierta,
- 6.³² en il sectur da la protecziun d'uffants e da creschids,
- 7.³³ ...

Art. 73 Excepziun

Il recurs è inadmissibel cunter decisiuns ch'èn vegnidas prendidas en il rom da la procedura d'opposiziun cunter ina marca.

Art. 74 Valurs minimalas da la chaussa en disputa

¹ En chaussas da dretg da facultad è il recurs mo admissibel, sche la valur en disputa importa almain:

- a. 15 000 francs en cas da dretg da lavur e da locaziun;
- b. 30 000 francs en tut ils ulteriurs cas.

² Sche la valur en disputa na cuntanscha betg la summa decisiva tenor l'alinea 1, è il recurs tuttina admissibel:

- a. sch'i sa tracta d'ina dumonda giuridica d'impurtanza fundamentala;
- b.³⁴ sch'ina lescha federala prevesa ina suletta instanza chantunala;
- c. cunter decisiuns da las autoritads chantunalas da surveglianza en chaussas da scussium e da concurs;
- d. cunter decisiuns dal derschader da concurs e da moratori;
- e.³⁵ cunter decisiuns dal Tribunal federal da patentas.

Art. 75 Instanzas precedentas

¹ Il recurs è admissibel cunter decisiuns da las ultimas instanzas chantunalas, dal Tribunal administrativ federal e dal Tribunal federal da patentas.³⁶

³¹ Versiun tenor la cifra 5 da l'aggiunta da la LF dals 19 da dec. 2008 (protecziun da creschids, dretg da persunas e dretg dals uffants), en vigur dapi il 1. da schan. 2013 (AS 2011 725; BBl 2006 7001).

³² Versiun tenor la cifra 5 da l'aggiunta da la LF dals 19 da dec. 2008 (protecziun da creschids, dretg da persunas e dretg dals uffants), en vigur dapi il 1. da schan. 2013 (AS 2011 725; BBl 2006 7001).

³³ Aboli tras la cifra 5 da l'aggiunta da la LF dals 19 da dec. 2008 (protecziun da creschids, dretg da persunas e dretg dals uffants), cun effect dapi il 1. da schan. 2013 (AS 2011 725; BBl 2006 7001).

³⁴ Versiun tenor la cifra II 2 da l'aggiunta 1 dal Cudesch da procedura civila dals 19 da dec. 2008, en vigur dapi il 1. da schan. 2011 (AS 2010 1739; BBl 2006 7221).

³⁵ Integrà tras la cifra 2 da l'aggiunta da la LF dals 20 da mars 2009 davart il TFP, en vigur dapi il 1. da schan. 2012 (AS 2010 513, 2011 2241; BBl 2008 455).

³⁶ Versiun tenor la cifra 2 da l'aggiunta da la LF dals 20 da mars 2009 davart il TFP, en vigur dapi il 1. da schan. 2012 (AS 2010 513, 2011 2241; BBl 2008 455).

² Sco ultimas instanzas chantunalas nomineschan ils chantuns dretgiras superiuras. Quellas decidan sco instanzas da recurs; exceptads èn ils cas nua che:

- a.³⁷ ina lescha federala prevesa ina suletta istanza chantunala;
- b. ina dretgira spezialisada decida sco suletta istanza chantunala davart dispi-tas da dretg commercial;
- c.³⁸ in plant cun ina valur en disputa d'almain 100 000 francs è vegnì inoltrà cun il consentiment da tut las partidas directamain a la dretgira superiura.

Art. 76 Dretg da far recurs

¹ Il dretg da far recurs en chaussas civilas ha, tgi che:

- a. è sa participà a la procedura davant l'istanza precedenta u n'ha survegni nagina pussaivladad da sa participar; e
- b.³⁹ è pertutgà spezialmain da la decisiun contestada ed ha in interess degn da protecciun che quella vegnia annullada u midada.

² Il dretg da far recurs cunter decisiuns tenor l'artitgel 72 alinea 2 han er la Chanzlia federala, ils departaments federals u, uschenavant ch'il dretg federal prevesa quai, ils servetschs ch'èn subordinads ad els, sche la decisiun contestada po violar la legisla-zion federala en lur champ d'incumbensas.⁴⁰

Art. 77 Giurisdicziun da cumpromiss⁴¹

¹ Il recurs en chaussas civilas è admissibel cunter decisiuns da dretgiras da cumpromiss:

- a. en la giurisdicziun internaziunala da cumpromiss sut las premissas dals arti-gels 190–192 da la Lescha federala dals 18 da december 1987⁴² davart il dretg internaziunal privat;
- b. en la giurisdicziun naziunala da cumpromiss sut las premissas dals artitgels 389–395 dal Cudesch da procedura civila dals 19 da december 2008^{43,44}

³⁷ Versiun tenor la cifra II 2 da l'aggiunta 1 dal Cudesch da procedura civila dals 19 da dec. 2008, en vigur dapi il 1. da schan. 2011 (AS **2010** 1739; BBI **2006** 7221).

³⁸ Versiun tenor la cifra II 2 da l'aggiunta 1 dal Cudesch da procedura civila dals 19 da dec. 2008, en vigur dapi il 1. da schan. 2011 (AS **2010** 1739; BBI **2006** 7221).

³⁹ Versiun tenor la cifra II 2 da l'aggiunta 1 dal Cudesch da procedura civila dals 19 da dec. 2008, en vigur dapi il 1. da schan. 2011 (AS **2010** 1739; BBI **2006** 7221).

⁴⁰ Versiun tenor la cifra II 2 da l'aggiunta 1 dal Cudesch da procedura civila dals 19 da dec. 2008, en vigur dapi il 1. da schan. 2011 (AS **2010** 1739; BBI **2006** 7221).

⁴¹ Versiun tenor la cifra II 2 da l'aggiunta 1 dal Cudesch da procedura civila dals 19 da dec. 2008, en vigur dapi il 1. da schan. 2011 (AS **2010** 1739; BBI **2006** 7221).

⁴² SR **291**

⁴³ SR **272**

⁴⁴ Versiun tenor la cifra II 2 da l'aggiunta 1 dal Cudesch da procedura civila dals 19 da dec. 2008, en vigur dapi il 1. da schan. 2011 (AS **2010** 1739; BBI **2006** 7221).

² En quests cas èn applitgabels ils artitgels 48 alinea 3, 90–98, 103 alinea 2, 105 alinea 2 e 106 alinea 1 sco er l'artitgel 107 alinea 2, uschenavant che quel permetta al Tribunal federal da decider sez en chaussa.⁴⁵

³ Il Tribunal federal examinescha mo contestaziuns ch'èn vegnidas formuladas e motivadas en il recurs.

2. secziun Recurs en chaussas penalas

Art. 78 Princip

¹ Il Tribunal federal giuditgescha recurs cunter decisiuns en chaussas penalas.

² Al recurs en chaussas penalas èn er suttamessas:

- a. pretensiuns civilas, sche quellas ston vegnir tractadas ensemen cun la chaussa penala;
- b. l'execuziun da chastis e da mesiras.

Art. 79 Excepziun

Il recurs è inadmissibel cunter decisiuns da la Chombra da recurs dal Tribunal penal federal, nun ch'i sa tractia da decisiuns davart mesiras repressivas.

Art. 80 Instanzas precedentas

¹ Il recurs è admissibel cunter decisiuns da las ultimas instanzas chantunalas sco er cunter decisiuns da la Chombra da recurs e da la Chombra d'appellaziun dal Tribunal penal federal.⁴⁶

² Sco ultimas instanzas chantunalas nomineschan ils chantuns dretgiras superiuras. Quellas decidan sco instanzas da recurs. Exceptads èn ils cas, en ils quals ina dretgira da mesiras repressivas u in'otra dretgira decida sco suletta instanza chantunala tenor il Cudesch da procedura penala dals 5 d'october 2007⁴⁷ (CPP).⁴⁸

Art. 81 Dretg da far recurs

¹ Il dretg da far recurs en chaussas penalas ha, tgi che:

- a. è sa participà a la procedura davant l'instanza precedentata u n'ha survegni nagina pussaivladad da sa participar; e

⁴⁵ Versiun tenor la cifra II 2 da l'aggiunta 1 dal Cudesch da procedura civila dals 19 da dec. 2008, en vigur dapi il 1. da schan. 2011 (AS 2010 1739; BBl 2006 7221).

⁴⁶ Versiun tenor la cifra II 1 da la LF dals 17 da mars 2017 (installaziun d'ina chombra d'appellaziun al Tribunal penal federal), en vigur dapi il 1. da schan. 2019 (AS 2017 5769; BBl 2013 7109, 2016 6199).

⁴⁷ SR 312.0

⁴⁸ Integrà la terza frasa tras la cifra II 5 da l'aggiunta da la LF dals 19 da mars 2010 davart l'organisaziun da las autoritads penalas, en vigur dapi il 1. da schan. 2011 (AS 2010 3267; BBl 2008 8125).

- b. ha in interess giuridicain protegì che la decisiun contestada vegnia annullada u midada, en spezial:
  1. la persuna inculpada,
  2. ses represchentant legal,
  3. la Procura publica,
  - 4.⁴⁹ ...
  - 5.⁵⁰ l'accusader privat, sche la decisiun contestada po avair consequenzas sin il giudicament da sias pretensiuns civilas,
  6. la persuna che porta il plant penal, uschenavant ch'i sa tracta dal dretg da purtar plant penal sco tal,
  - 7.⁵¹ la Procura publica da la Confederaziun e l'administraziun participada en chaussas penalas administrativas tenor la Lescha federala dals 22 da mars 1974⁵² davart il dretg penal administrativ.

² La Procura publica da la Confederaziun ha er il dretg da far recurs, sch'il dretg federal prevesa che la decisiun stoppia vegnir communitgada ad ella u ad in'otra autoritad federala u sch'ella ha surdà la chaussa penala a las autoritads chantunales per laschar retschertgar e giuditgar la chaussa.⁵³

³ Il dretg da far recurs cunter decisiuns tenor l'artitgel 78 alinea 2 litera b han er la Chanzlia federala, ils departaments federals u, uschenavant ch'il dretg federal prevesa quai, ils servetschs ch'èn subordinads ad els, sche la decisiun contestada po violar la legislaziun federala en lur champ d'incumbensas.

3. secziun Recurs en chaussas da dretg public

Art. 82 Princip

Il Tribunal federal giuditgescha recurs:

- a. cunter decisiuns en chaussas da dretg public;
- b. cunter decrets chantunals;
- c. concernent il dretg da votar dals burgais sco er concernent elecziuns e votaziuns dal pievel.

⁴⁹ Aboli tras la cifra II 3 da l'aggiunta 1 dal Cudesch da procedura penala dals 5 d'oct. 2007, cun effect dapi il 1. da schan. 2011 (AS 2010 1881; BBI 2006 1085).

⁵⁰ Versiun tenor la cifra II 5 da l'aggiunta da la LF dals 19 da mars 2010 davart l'organizaziun da las autoritads penalas, en vigur dapi il 1. da schan. 2011 (AS 2010 3267; BBI 2008 8125).

⁵¹ Integrà tras la cifra II 8 da la LF dals 20 da mars 2008 davart la rectificaziun formala dal dretg federal (AS 2008 3437; BBI 2007 6121). Versiun tenor la cifra II 3 da l'aggiunta 1 dal Cudesch da procedura penala dals 5 d'oct. 2007, en vigur dapi il 1. da schan. 2011 (AS 2010 1881; BBI 2006 1085).

⁵² SR 313.0

⁵³ Versiun tenor la cifra II 3 da l'aggiunta 1 dal Cudesch da procedura penala dals 5 d'oct. 2007, en vigur dapi il 1. da schan. 2011 (AS 2010 1881; BBI 2006 1085).

Art. 83 Excepziuns

Il recurs è inadmissibel cunter:

- a. decisiuns en il sector da la segirezza interna u externa da la Svizra, da la neutralitad, da la protecciun diplomatica e dals ulteriurs affars externs, uschenavant ch'il dretg internaziunal na conceda betg in dretg sin in giudicament tras ina dretgira;
- b. decisiuns davart la natiralisaziun ordinaria;
- c. decisiuns en il sector dal dretg da persunas estras che concernan:
  1. l'entrada en Svizra,
  2. permissiuns, a las qualas ni il dretg federal ni il dretg internaziunal na conceda in dretg,
  3. l'admissiun provisorica,
  4. l'expulsiun sin basa da l'artitgel 121 alinea 2 da la Constituziun federala e la spedita,
  - 5.⁵⁴ divergenzas da las premissas d'admissiun,
  - 6.⁵⁵ la prolungaziun da la permissiun da cunfinaris, la midada dal chantun, la midada da piazza da persunas cun ina permissiun da cunfinaris sco er l'emissiun da documents da viadi a persunas estras senza documents da legitimaziun;
- d. decisiuns en il sector da l'asil che:
  - 1.⁵⁶ èn vegnidas prendidas dal Tribunal administrativ federal, nun ch'ellas concernian persunas, cunter las qualas è avant maun ina dumonda d'extradiziun dal stadi ch'ellas han bandunà per tshertgar protecciun,
  2. èn vegnidas prendidas d'ina instanza precedenta chantunala e concernan ina permissiun, a la quala ni il dretg federal ni il dretg internaziunal na conceda in dretg;
- e. decisiuns davart la refusa da l'autorisaziun da perseguitar penalmain comembers d'autoritads u il persunal federal;
- f. decisiuns en il sector da las acquisiziuns publicas:
  1. sche la valor stimada da l'incumbensa che duai vegnir surdada na cuntanscha betg la limita decisiva tenor la Lescha federala dals 16 da december 1994⁵⁷ davart las acquisiziuns publicas u tenor la Cunvegna

⁵⁴ Versiun tenor la cifra I 1 da l'O da l'AF dals 20 da dec. 2006 davart l'adattaziun da decret a las disposiziuns da la LF davart il TF e da la LF davart il TAF, en vigor dapi il 1. da schan. 2008 (AS **2006** 5599).

⁵⁵ Integrà tras la cifra I 1 l'O da l'AF dals 20 da dec. 2006 davart l'adattaziun da decret a las disposiziuns da la LF davart il TF e da la LF davart il TAF, en vigor dapi il 1. da schan. 2008 (AS **2006** 5599).

⁵⁶ Versiun tenor la cifra I 2 da la LF dal 1. d'oct. 2010 davart la coordinaziun tranter la procedura d'asil e la procedura d'extradiziun, en vigor dapi il 1. d'avr. 2011 (AS **2011** 925; BBl **2010** 1467).

⁵⁷ SR **172.056.1**

- dals 21 da zercladur 1999⁵⁸ tranter la Communitad europeica e la Confederaziun svizra davart tsherts aspects da las acquisiziuns publicas,
2. sch'i na sa tracta betg d'ina dumonda giuridica d'impurtanza fundamentala;
- f^{bis}.⁵⁹ decisiuns dal Tribunal administrativ federal davart disposiziuns tenor l'artitgel 32i da la Lescha federala dals 20 da mars 2009⁶⁰ davart il transport da persunas;
- g. decisiuns en il sector da las relaziuns da lavur da dretg public, sch'ellas concernan ina chaussa da dretg da facultad, betg dentant l'egualitad da las schlattainas;
  - h.⁶¹ decisiuns en il sector da l'agid uffizial internaziunal, cun excepziun da l'agid uffizial en chaussas fiscalas;
  - i. decisiuns en il sector dal servetsch militar, dal servetsch civil e dal servetsch da protecziun civila;
  - j.⁶² decisiuns en il sector dal provediment economic dal pajais ch'èn vegnidas prendidas durant situaziuns da grevas mancanzas;
  - k. decisiuns concernent subvenziuns, a las qualas la legislaziun na dat nagin dretg;
  - l. decisiuns davart la taxaziun dals dazis, sche quai vegn fatg sin basa da la tariffaziun u sin basa dal pais da la rauba;
  - m.⁶³ decisiuns davart la prorogaziun u davart la dispensaziun da taxas; en divergenza da quai è admissibel il recurs cunter decisiuns davart la dispensaziun da la taglia federala directa u da la taglia chantunala u communal sin las entradas e sin il gudogn, sch'i sa tracta d'ina dumonda giuridica d'impurtanza fundamentala u sch'igl è avant maun per auters motivs in cas spezialmain impurtant;
  - n. decisiuns en il sector da l'energia nucleara che concernan:
    1. la premissa d'ina autorisaziun u da la midada d'ina permissiun u disposiziun,
    2. l'approvaziun d'ina plan da retenziuns per ils custs da dismessa che resultan avant ch'ina ovra nucleara vegn messa ord funcziun,
    3. autorisaziuns;

⁵⁸ SR **0.172.052.68**

⁵⁹ Integrà tras la cifra I 2 da la LF dals 16 da mars 2012 davart il segund pass da la refurma da la viafier 2, en vigor dapi il 1. da fan. 2013 (AS **2012** 5619, **2013** 1603; BBI **2011** 911).

⁶⁰ SR **745.1**

⁶¹ Versiun tenor la cifra 1 da l'aggiunta da la LF dals 28 da sett. 2012 davart l'assistenza administrativa fiscala, en vigor dapi il 1. da fav. 2013 (AS **2013** 231; BBI **2011** 6193).

⁶² Versiun tenor la cifra II 1 da l'aggiunta 2 da la LF dals 17 da zer. 2016 davart il provediment dal pajais, en vigor dapi il 1. da zer. 2017 (AS **2017** 3097; BBI **2014** 7119).

⁶³ Versiun tenor la cifra I 1 da la LF dals 20 da zer. 2014 davart la dispensaziun da la taglia, en vigor dapi il 1. da schan. 2016 (AS **2015** 9; BBI **2013** 8435).

- o. decisiums en il sectur dal traffic sin via davart l'approvaziun dals tips da vehichels;
- p.⁶⁴ decisiums dal Tribunal administrativ federal en il sectur da la telecommunicaziun, dal radio e da la televisiun sco er da la posta concernent:⁶⁵
  - 1. concessiuns ch'èn stadas l'object d'ina publicaziun uffiziala,
  - 2. dispitas tenor l'artitgel 11a da la Lescha da telecommunicaziun dals 30 d'avrigl 1997⁶⁶,
  - 3.⁶⁷ dispitas tenor l'artitgel 8 da la Lescha da posta dals 17 da december 2010⁶⁸;
- q. decisiums en il sectur da la medischina da transplantaziun che concernan:
  - 1. l'inscripziun sin la glista da spetga,
  - 2. l'attribuziun d'organs;
- r. decisiums en il sectur da l'assicuranza da malsauns ch'èn vegnidas prendidas dal Tribunal administrativ federal sin basa da l'artitgel 34⁶⁹ da la Lescha federala dals 17 da zercladur 2005⁷⁰ davart il Tribunal administrativ federal (LTAF);
- s. decisiums en il sectur da l'agricultura che concernan:
  - 1.⁷¹ ...
  - 2. la cunfinaziun da las zonas en il rom dal cataster da produczium;
- t. decisiums davart il resultat d'examen e d'autras valitaziuns da las abilitads, en spezial en ils secturs da la scola, da la furmaziun supplementara e da la pratica da la professiun;
- u.⁷² decisiums en il sectur da las offertas publicas d'acquisiziun (art. 125–141 da la L da las infrastrukturas da finanzas dals 19 da zer. 2015⁷³);

⁶⁴ Versiun tenor l'art. 106 cifra 3 da la LF dals 24 da mars 2006 davart radio e televisiun, en vigur dapi il 1. d'avr. 2007 (AS **2007** 737; BBl **2003** 1569).

⁶⁵ Versiun tenor la cifra II 1 da l'aggiunta da la L da posta dals 17 da dec. 2010, en vigur dapi il 1. d'oct. 2012 (AS **2012** 4993; BBl **2009** 5181).

⁶⁶ SR **784.10**

⁶⁷ Integrà tras la cifra II 1 da l'aggiunta da la L da posta dals 17 da dec. 2010, en vigur dapi il 1. d'oct. 2012 (AS **2012** 4993; BBl **2009** 5181).

⁶⁸ SR **783.0**

⁶⁹ Rectifitgà da la Cumissiun da redacziun da l'AF (art. 58 al. 1 LParl; SR **171.10**).

⁷⁰ SR **173.32**. Quest art. è ussa aboli. Guardar ussa: art. 33 lit. i LTAF en cumbinaziun cun l'art. 53 al. 1 da la LF dals 18 da mars 1994 davart l'assicuranza da malsauns (SR **832.10**).

⁷¹ Aboli tras la cifra 1 da l'aggiunta da la LF dals 22 da mars 2013, cun effect dapi il 1. da schan. 2014 (AS **2013** 3463 3863; BBl **2012** 2075).

⁷² Integrà tras la cifra 3 da l'aggiunta da la LF dals 22 da zer. 2007 davart la surveglianza dals martgads da finanzas (AS **2008** 5207; BBl **2006** 2829). Versiun tenor la cifra 1 da l'aggiunta da la LF dals 19 da zer. 2015 davart la surveglianza dals martgads da finanzas, en vigur dapi il 1. da schan. 2016 (AS **2015** 5339; BBl **2014** 7483).

⁷³ SR **958.1**

- v.⁷⁴ decisiuns dal Tribunal administrativ federal davart divergenzas d'opiniun tranter las autoritads en il sectur da l'agid uffizial e da l'assistenza giudiziala sin plaun naziunal;
- w.⁷⁵ decisiuns en il sectur dal dretg d'electricitad concernent l'approvaziun dals plans d'implants electrici da current ferm e da current lev e concernent l'expropriaziun dals dretgs necessaris per construir e per manar tals implants, sch'i na sa tschentant naginas dumondas giuridicas d'impurtanza fundamentala;
- x.⁷⁶ decisiuns concernent la concessiun da contribuziuns da solidaritad tenor la Lescha federala dals 30 da settember 2016⁷⁷ davart las mesiras repressivas preventivas ed ils plazzaments extrafamigliars avant 1981, nun ch'i sa tractia d'ina dumonda giuridica d'impurtanza fundamentala u ch'i saja avant maun per auters motivs in cas spezialmain impurtant.

Art. 84 Assistenza giudiziala internaziunala en chaussas penalas

¹ Cunter decisiuns en il sectur da l'assistenza giudiziala internaziunala en chaussas penalas è il recurs mo admissibel, sch'el concerna in'extradiziun, ina sequestraziun, ina consegna d'objects u da valurs da facultad u ina transmissiun d'infurmaziuns dal sectur secret e sch'i sa tracta d'in cas spezialmain impurtant.

² In cas è spezialmain impurtant, sch'i dat motivs da supponer ch'ils princips da procedura elementars sajan vegnids violads u che la procedura a l'exteriur haja grevas mancanzas.

Art. 84a⁷⁸ Agid uffizial internaziunala en chaussas fiscalas

Cunter ina decisiun en il sectur da l'agid uffizial internaziunala en chaussas fiscalas è il recurs mo admissibel, sch'i sa tracta d'ina dumonda giuridica d'impurtanza fundamentala u sch'i sa tracta per auters motivs d'in cas spezialmain impurtant en il senn da l'artitgel 84 alinea 2.

Art. 85 Valurs minimalas da la chaussa en dispita

¹ En chaussas da dretg da facultad è il recurs inadmissibel:

- a. en il sectur da la responsabladad dal stadi, sche la valor en dispita importa main che 30 000 francs;

⁷⁴ Integrà tras la cifra 3 da l'aggiunta da la LF dals 22 da zer. 2007 davart la sorveglianza dals martgads da finanzas, en vigur dapi il 1. da schan. 2009 (AS 2008 5207; BBl 2006 2829).

⁷⁵ Integrà tras la cifra II 1 da l'aggiunta da la L d'energia dals 30 da sett. 2016, en vigur dapi il 1. da schan. 2018 (AS 2017 6839; BBl 2013 7561).

⁷⁶ Integrà tras l'art. 21 al. 2 da la LF dals 30 da sett. 2016 davart las mesiras repressivas preventivas ed ils plazzaments extrafamigliars avant 1981, en vigur dapi il 1. d'avr. 2017 (AS 2017 753; BBl 2016 101).

⁷⁷ SR 211.223.13

⁷⁸ Integrà tras la cifra 1 da l'aggiunta da la LF dals 28 da sett. 2012 davart l'assistenza administrativa fiscalas, en vigur dapi il 1. da fav. 2013 (AS 2013 231; BBl 2011 6193).

- b. en il sectur da las relaziuns da lavur da dretg public, sche la valor en disputa importa main che 15 000 francs.

² Sche la valor en disputa na cuntanscha betg la summa decisiva tenor l'alinea 1, è il recurs tuttora admissibel, sch'i sa tracta d'ina dumonda giuridica d'impurtanza fundamentala.

Art. 86 Instanzas precedentas en general

¹ Il recurs è admissibel cunter decisziuns:

- a. dal Tribunal administrativ federal;
- b. dal Tribunal penal federal;
- c. da l'Autoritad independenta da recurs davart radio e televisiun;
- d. da las ultimas instanzas chantunalas, nun ch'il recurs al Tribunal administrativ federal saja admissibel.

² Sco instanzas precedentas directas dal Tribunal federal nomineschan ils chantuns dretgiras superiuras, nun ch'ina outra lescha federala prevesia che las decisziuns d'au-tras autoritads giudizialas sajan suttamessas al recurs tar il Tribunal federal.

³ Per decisziuns che han oravant tut in caracter politic pon ils chantuns nominar – empè d'ina dretgira – in'otra autoritad sco instanza precedenta directa dal Tribunal federal.

Art. 87 Instanzas precedentas en cas da recurs cunter decrets

¹ Cunter decrets chantunals è admissibel il recurs direct, sch'i n'è betg pussaivel da prender in med legal chantunal cunter decrets.

² Sch'il dretg chantunal prevesa in med legal cunter decrets, vegn applitgà l'artitgel 86.

Art. 88 Instanzas precedentas en chaussas dal dretg da votar

¹ Recurs concernent il dretg da votar dals burgais sco er concernent elecziuns e votaziuns dal pievel èn admissibels:

- a. en chaussas chantunalas cunter actas da las ultimas instanzas chantunalas;
- b. en chaussas federalas cunter disposiziuns da la Chanzlia federala e cunter decisziuns da las regenzas chantunalas.

² Ils chantuns prevesan in med legal cunter acts da las autoritads che pon violar ils dretgs politics dals votants en chaussas chantunalas. Questa obligaziun na s'estenda betg sin ils acts dal parlament e da la regenza.

Art. 89 Dretg da far recurs

¹ Il dretg da far recurs en chaussas da dretg public ha, tgi che:

- a. è sa participà a la procedura davant l'istanza precedentia u n'ha survegni nagina pussaivladad da sa participar;
- b. è pertutgà spezialmain da la decisiun u dal decret contestà; e
- c. ha in interess degn da protecciun che la decisiun u il decret vegnia annullà u midà.

² Il dretg da far recurs han plinavant:

- a. la Chanzlia federala, ils departaments federals u, uschenavant ch'il dretg federal prevesa quai, ils servetschs ch'èn subordinads ad els, sche l'act contestà po violar la legislaziun federala en lur champ d'incumbensas;
- b. l'organ cumpetent da l'Assamblea federala en il sector da las relaziuns da lavur dal personal federal;
- c. vischnancas ed autras corporaziuns da dretg public, sch'ellas contestan la violaziun da garantias che las vegnan concedidas da la Constituziun chantunala u da la Constituziun federala;
- d. personas, organisaziuns ed autoritads, a las qualas in'otra lescha federala conceda quest dretg.

³ Il dretg da far recurs en chaussas dal dretg da votar (art. 82 lit. c) ha ultra da quai mintga persuna che ha il dretg da votar en la chaussa respectiva.

4. chapitel   Procedura da recurs

1. secziun   Decisiuns contestablas

Art. 90   Decisiuns finalas

Il recurs è admissibel cunter decisiuns che termineschan la procedura.

Art. 91   Decisiuns parzialas

Il recurs è admissibel cunter ina decisiun che:

- a. tracta mo ina part da las pretensiuns, sche questas pretensiuns pon vegnir giuditgadas independentmain da las autras;
- b. terminescha la procedura mo per ina part dals litisconsorts.

Art. 92   Decisiuns preliminaras ed intermediaras davart la cumpetenzza e davart la recusaziun

¹ Il recurs è admissibel cunter decisiuns preliminaras ed intermediaras che vegnan communitgadas separadamain e che concernan la cumpetenzza e dumondas da recusaziun.

² Questas decisiuns na pon betg pli vegnir contestadas pli tard.

Art. 93 Autras decisiuns preliminaras ed intermediaras

¹ Il recurs è admissibel cunter autras decisiuns preliminaras ed intermediaras che vegnan communitgadas separadamain:

- a. sch'ellas pon chaschunar in dischavantatg irreparabel; u
- b. sche l'approvaziun dal recurs purtass immediatamain ina decisiun finala che permetess d'evitar ina procedura da cumprova vasta e chara.

² En il sector da l'assistenza giudiziala internaziunala en chaussas penalas ed en il sector da l'asil n'èn decisiuns preliminaras ed intermediaras betg contestablas.⁷⁹ Resalvads restan recurs cunter decisiuns davart l'arrest d'extradiziun sco er davart la sequestraziun da valurs da facultad e d'objects da valor, sche las premissas da l'alinia 1 èn ademplidas.

³ Sch'il recurs tenor ils alineas 1 e 2 è inadmissibel u n'è betg vegni inoltrà, pon las decisiuns preliminaras ed intermediaras respectivas vegnir contestadas cun in recurs cunter la decisiun finala, uschenavant ch'ellas influenzeschan il cuntegn da quella.

Art. 94 Snegaziun da dretg e retardada da dretg

Cunter la snegaziun u la retardada nungustificada d'ina decisiun contestabla poi vegnir fatg recurs.

2. secziun **Motivs da recurs****Art. 95** Dretg svizzer

Cun il recurs po vegnir contestada la violaziun:

- a. da dretg federal;
- b. da dretg internaziunal;
- c. da dretgs costituziunals chantunals;
- d. da disposiziuns chantunals davart il dretg da votar dals burgais e davart elecziuns e votaziuns dal pievel;
- e. da dretg interchantunal.

Art. 96 Dretg ester

Cun il recurs poi vegnir contestà che:

- a. il dretg ester na saja betg vegni applitgà sco quai ch'i vegn prescrit dal dretg privat internaziunal svizzer;

⁷⁹ Versiun tenor la cifra I 2 da la LF dal 1. d'oct. 2010 davart la coordinaziun tranter la procedura d'asil e la procedura d'extradiziun, en vigur dapi il 1. d'avr. 2011 (AS 2011 925; BBl 2010 1467).

- b. il dretg ester decisiv tenor il dretg privat internaziunal svizzer na saja betg vegni applitgà correctamain, premiss che la decisiun na pertutgia betg ina chaussa da dretg da facultad.

Art. 97   Constataziun incorrecta dals fatgs

¹ La constataziun dals fatgs po mo vegnir contestada, sch'ella è evidentamain incorrecta u sa basa sin ina violaziun dal dretg en il senn da l'artitgel 95 e sche la rectificaziun da la mancanza po esser decisiva per il resultat da la procedura.

² Sch'il recurs sa drizza cunter ina decisiun davart l'attribuziun u la refusa da prestaziuns finanzialas da l'assicuranza militar u da l'assicuranza cunter accidents, po vegnir contestada mintga constataziun incorrecta u incumpleta dals fatgs giuridicamain relevants.⁸⁰

Art. 98   Limitaziun dals motivs da recurs

Cun il recurs cunter decisiuns davart mesiras preventivas po vegnir contestada mo la violaziun da dretgs costituziunals.

3. secziun   Novs motivs ed arguments

Art. 99

¹ Novs fatgs e meds da cumprova dastgan vegnir preschentads mo, sche la decisiun da l'istanza precedenta dat la chaschun da preschentar tals.

² Novas pretensiuns èn inadmissiblas.

4. secziun   Termin da recurs

Art. 100   Recurs cunter decisiuns

¹ Il recurs cunter ina decisiun sto vegnir inoltrà al Tribunal federal entaifer 30 dis suenter la comunicaziun da la decisiun cumpleta.

² Il termin da recurs importa 10 dis:

- a. en cas da decisiuns da las autoritads chantunalas da surveglianza en chaussas da scussiun e da concurs;
- b.⁸¹ en cas da decisiuns en ils secturs da l'assistenza giudiziala internaziunala en chaussas penals e da l'agid uffizial internaziunal en chaussas fiscalas;

⁸⁰ Versiun tenor la cifra IV 1 da la LF dals 16 da dec. 2005, en vigur dapi il 1. da schan. 2007 (AS 2006 2003; BBI 2005 3079).

⁸¹ Versiun tenor la cifra 1 da l'aggiunta da la LF dals 28 da sett. 2012 davart l'assistenza administrativa fiscal, en vigur dapi il 1. da fav. 2013 (AS 2013 231; BBI 2011 6193).

c.⁸² en cas da decisiuns davart la restituziun d'in uffant tenor la Convenziun europeica dals 20 da matg 1980⁸³ davart la renconuschientscha e l'execuziun da decisiuns areguard il dretg da tgira dals uffants e davart il restabiliment dal dretg da tgira u tenor la Convenziun dals 25 d'october 1980⁸⁴ davart ils aspects civils dal rapiment internaziunal d'uffants;

d.⁸⁵ en cas da decisiuns dal Tribunal federal da patentas davart la concessiun d'ina licenza tenor l'artitgel 40d da la Lescha da patentas dals 25 da zercladur 1954⁸⁶.

³ Il termin da recurs importa 5 dis:

- a. en cas da decisiuns da las autoritads chantunalas da surveglianza en chaussas da scussiun e da concurs en il rom da la scussiun da cambialas;
- b. en cas da decisiuns da las regenzas chantunalas davart recurs cunter votaziuns federalas.

⁴ En cas da decisiuns da las regenzas chantunalas davart recurs cunter las elecziuns dal Cussegl naziunal importa il termin da recurs 3 dis.

⁵ En cas da recurs pervia da conflicts da cumpetenzza tranter dus chantuns cumenza il termin da recurs il pli tard, cur che tuts dus chantuns han premdi ina decisiun, cunter la quala è admissibel il recurs tar il Tribunal federal.

⁶ ...⁸⁷

⁷ Cunter la snegaziun u la retardada nungiustificada d'ina decisiun poi vegnir fatg recurs da tut temp.

Art. 101   Recurs cunter decret

Il recurs cunter in decret sto vegnir inoltrà al Tribunal federal entaifer 30 dis sunter la publicaziun da quest decret tenor il dretg chantunal.

5. secziun   Ulteriuras disposiziuns da procedura

Art. 102   Correspundenza

¹ Sche necessari consegna il Tribunal federal il recurs a l'istanza precedentada ed ad eventualas autras partidas e parts participadas u autoritads legitimadas da far recurs, fixond in termin per inoltrar ina posiziun.

⁸² Versiun tenor la cifra 1 da l'aggiunta da la LF dals 21 da zer. 2013 (tgira genituriala), en vigur dapi il 1. da fan. 2014 (AS **2014** 357; BBl **2011** 9077).

⁸³ SR **0.211.230.01**

⁸⁴ SR **0.211.230.02**

⁸⁵ Integrà tras la cifra 2 da l'aggiunta da la LF dals 20 da mars 2009 davart il TFP, en vigur dapi il 1. da schan. 2012 (AS **2010** 513, **2011** 2241; BBl **2008** 455).

⁸⁶ SR **232.14**

⁸⁷ Aboli tras la cifra II 2 da l'aggiunta 1 dal Cudesch da procedura civila dals 19 da dec. 2008, cun effect dapi il 1. da schan. 2011 (AS **2010** 1739; BBl **2006** 7221).

² L'istanza precedenta sto inoltrar las actas preliminaras entaifer quest termin.

³ In'ulteriura corrispondenza na datti per regla betg.

Art. 103 Effect suspensiv

¹ Il recurs n'ha per regla betg in effect suspensiv.

² En il rom da las pretensiuns ha il recurs in effect suspensiv:

- a. en chaussas civilas, sch'el sa drizza cunter ina sentenza constitutiva;
- b. en chaussas penalas, sch'el sa drizza cunter ina decisiun che cuntogna in chastis da detenziun nuncundiziunà u ina mesira che privescha da la libertad; l'effect suspensiv na s'extenda betg sin la decisiun davart pretensiuns civilas;
- c. en proceduras en il sector da l'assistenza giudiziala internaziunala en chaussas penalas, sch'el sa drizza cunter ina disposiziun finala u cunter mintga altra disposiziun che permetta da transmitter infurmaziuns dal sector secret u da consegnar objects u valurs da facultad;
- d.⁸⁸ en proceduras en il sector da l'assistenza giudiziala internaziunala en chaussas fiscalas.

³ D'uffizi u sin dumonda d'ina partida po il derschader d'instrucziun reglar autramain l'effect suspensiv.

Art. 104 Autras mesiras preventivas

D'uffizi u sin dumonda d'ina partida po il derschader d'instrucziun prender mesiras preventivas cun l'intent da mantegnair il stadi existent u da segirar ad interim interess periclitads.

Art. 105 Fatgs decisivs

¹ Il Tribunal federal basa sia sentenza sin ils fatgs ch'èn vegnids constatads da l'istanza precedenta.

² El po rectifictar u cumplettar d'uffizi la constataziun dals fatgs da l'istanza precedenta, sche quella è evidentamain incorrecta u sa basa sin ina violaziun dal dretg en il senn da l'artitgel 95.

³ Sch'il recurs sa drizza cunter ina decisiun davart l'attribuziun u la refusa da prestaziuns finanzialas da l'assicuranza militarà u da l'assicuranza cunter accidents, n'è il Tribunal federal betg lià vi da la constataziun dals fatgs da l'istanza precedentà.⁸⁹

⁸⁸ Integrà tras la cifra II da la LF dals 21 da mars 2014, en vigur dapi il 1. d'avust 2014 (AS 2014 2309; BBI 2013 8369).

⁸⁹ Versiun tenor la cifra IV 1 da la LF dals 16 da dec. 2005, en vigur dapi il 1. da schan. 2007 (AS 2006 2003; BBI 2005 3079).

Art. 106 Applicaziun dal dretg

¹ Il Tribunal federal applitgescha d'uffizi il dretg.

² La violaziun da dretgs fundamentals e dal dretg chantunal ed interchantunal examinescha el mo, sche quai è vegnì contestà e motivà en il recurs.

Art. 107 Decisiun

¹ Il Tribunal federal na dastga betg ir pli lunsch che las pretensiuns da las partidas.

² Sch'il Tribunal federal approvescha il recurs, decida el sez en chaussa u returna la chaussa a l'istanza precedenta, per che quella prendia ina nova decisiun. El po er returnar la chaussa a l'autorità che ha decidi sco emprima istanza.

³ Sch'il Tribunal federal è da l'avis ch'in recurs en il sector da l'assistenza giudiziala internaziunala en chaussas penalas u da l'agid uffizial internaziunala en chaussas fiscalas saja inadmissibel, prenda el la decisiun da betg entrar en chaussa entaifer 15 dis dapi la conclusiun d'ina eventuala correspundenza. En il sector da l'assistenza giudiziala internaziunala en chaussas penalas n'è el betg lià vi da quest termin, sche la procedura d'extradiziun pertutga in requirent d'asil, ma sch'i n'è betg anc avant maun ina decisiun finala legalmain valaivla cunter sia dumonda d'asil.⁹⁰

⁴ Davart recurs cunter decisiuns dal Tribunal federal da patentas davart la concessiun d'ina licenza tenor l'artitgel 40d da la Lescha da patentas dals 25 da zercladur 1954⁹¹ decida il Tribunal federal entaifer 1 mais sunter l'inoltraziun dal recurs.⁹²

6. secziun Procedura simplifitgada**Art. 108** Derschader singul

¹ En la procedura simplifitgada prenda il president da la partiziun la decisiun da betg entrar:

- a. en recurs ch'èn evidentamain inadmissibels;
- b. en recurs che na cuntengan evidentamain betg ina motivaziun suffizienta (art. 42 al. 2);
- c. en recurs querulatorics u giuridicamain abusivs.

² El po surdar questa incumbensa ad in auter derschader.

³ La motivaziun da la decisiun sa restrenscha ad ina curta indicaziun dal motiv da l'inadmissibladad.

⁹⁰ Versiun tenor la cifra 1 da l'aggiunta da la LF dals 28 da sett. 2012 davart l'assistenza administrativa fiscal, en vigur dapi il 1. da fav. 2013 (AS 2013 231; BBI 2011 6193).

⁹¹ SR 232.14

⁹² Integrà tras la cifra 2 da l'aggiunta da la LF dals 20 da mars 2009 davart il TPF, en vigur dapi il 1. da schan. 2012 (AS 2010 513, 2011 2241; BBI 2008 455).

Art. 109 Gremi da trais derschaders

¹ En gremis da trais derschaders prendan las partiziuns la decisiun da betg entrar en recurs che na cuntengnan betg ina dumonda giuridica d'impurtanza fundamentala u che na tractan betg in cas spezialmain impurtant, sch'il recurs è admissibel mo sut questas cundiziuns (art. 74 ed 83–85). L'artitgel 58 alinea 1 litera b n'è betg applicabel.

² Medemamain en gremis da trais derschaders decidan ellas unanimamain davart:

- a. la refusa da recurs evidentamain nunmotivads;
- b. l'approvaziun da recurs evidentamain motivads, en spezial, sche l'act contesta divergescha da la giurisdicziun dal Tribunal federal e sch'i na dat nagin motiv da verifitgar quella.

³ La decisiun vegn motivada en moda summarica. Ella po renviar dal tutfatg u per part a la decisiun contestada.

7. secziun **Procedura chantunala****Art. 110** Giudicament tras in'autorità giudiziala

Sch'ils chantuns ston nominar ina dretgira sco ultima instanza chantunala tenor questa lescha, garanteschon els che questa dretgira sezza u in'otra autorità giudiziala d'ina instanza precedenta examineschia libramain ils fatgs ed applitgeschia d'uffizi il dretg decisiv.

Art. 111 Unitad da la procedura

¹ Tgi che ha il dretg da far recurs tar il Tribunal federal, sto pudair sa participar sco partida a las proceduras davant tut las instanzas precedentas chantunalas.

² Las autoritads federalas che han il dretg da far recurs tar il Tribunal federal pon prender ils meds legals dal dretg chantunal e – sch'ellas dumondan quai – sa participar a las proceduras davant mintga instanza chantunala.

³ L'instanza precedenta directa dal Tribunal federal sto pudair examinar almain las contestaziuns tenor ils artitgels 95–98. ...⁹³

Art. 112 Comunicaziun da las decisiuns

¹ Las decisiuns ch'èn suttamessas al recurs tar il Tribunal federal ston vegnir comunicadas a las partidas en scrit. Ellas ston cuntengnair:

- a. las pretensiuns, la motivaziun, las cumprovas agiuntadas e las decleranzas da process da las partidas, nun che quellas resultian da las actas;

⁹³ Aboli la segunda frasa tras la cifra II 2 da l'aggiunta 1 dal Cudesch da procedura civila dals 19 da dec. 2008, cun effect dapi il 1. da schan. 2011 (AS 2010 1739; BBI 2006 7221).

- b. ils motivs decisivs da natira effectiva e giuridica, en spezial l'indicaziun da las disposiziuns legalas applitgadas;
- c. il dispositiv;
- d. ina indicaziun dals meds legals e l'indicaziun da la valor en dispita, sche questa lescha prevesa ina valor minimala da la chaussa en dispita.

² Sch'il dretg chantunal prevesa quai, po l'autoritat communitgar sia decisiun senza motivaziun. En quest cas pon las partidas pretender entaifer 30 dis che la decisiun cumpletta vegnia communitgada. La decisiun n'è betg exequibla, avant che quest termin è scadì senza che la decisiun cumpletta saja vegnida pretendida, ubain avant che la decisiun cumpletta è vegnida communitgada.

³ Sch'ina decisiun na satisfa betg a las pretensiuns da l'alinea 1, po il Tribunal federal la returnar a la l'autoritat chantunala per la laschar curreger ubain l'annullar.

⁴ Per ils secturs, en ils quals las autoritads federalas han il dretg da far recurs, fixe-scha il Cussegl federal, tge decisiuns che las autoritads chantunalas las ston communitgar.

5. chapitel Recurs costituziunal subsidiar

Art. 113 Princip

Il Tribunal federal giuditgescha recurs costituziunals cunter decisiuns da las ultimas instanzas chantunalas, uschenavant ch'in recurs tenor ils artitgels 72–89 è inadmissibel.

Art. 114 Instanzas precedentas

Las prescripziuns dal terz chapitel davart las instanzas precedentas chantunalas (art. 75 resp. 86) valan tenor il senn.

Art. 115 Dretg da far recurs

Il dretg da far recurs costituziunal ha, tgi che:

- a. è sa participà a la procedura davant l'instanza precedentata u n'ha survegni nagina pussaivladad da sa participar; e
- b. ha in interess giuridicain protegì che la decisiun contestada vegnia annullada u midada.

Art. 116 Motivs da recurs

Cun il recurs costituziunal po vegnir contestada la violaziun da dretgs costituziunals.

Art. 117 Procedura da recurs

Per la procedura dal recurs constituiziunal valan ils artitgels 90–94, 99, 100, 102, 103 alineas 1 e 3, 104, 106 ainea 2 sco er 107–112 tenor il senn.

Art. 118 Fatgs decisivs

¹ Il Tribunal federal basa sia sentenza sin ils fatgs ch'èn vegnids constatads da l'instanza precedenta.

² El po rectifitgar u cumplettar d'uffizi la constataziun dals fatgs da l'instanza precedenta, sche quella sa basa sin ina violaziun dal dretg en il senn da l'artitgel 116.

Art. 119 Recurs ordinari simultan

¹ Sch'ina partida fa tant in recurs ordinari sco er in recurs constituiziunal cunter ina decisium, sto ella inoltrar tuts dus meds legals en la medema scrittira giuridica.

² Il Tribunal federal tracta tuts dus recurs en la medema procedura.

³ El examinescha las contestaziuns formuladas tenor las prescripziuns davart il gener da recurs correspondent.

5a. chapitel ...**Art. 119a⁹⁴****6. chapitel Plant****Art. 120**

¹ Sin basa d'in plant giuditgescha il Tribunal federal sco unica istanza:

- a. conflicts da cumpetenza tranter las autoritads federalas e las autoritads chantunalas;
- b. dispitas da dretg civil e da dretg public tranter la Confederaziun ed ils chantuns u tranter ils chantuns;
- c.⁹⁵ pretensiuns d'indemnisaziun e da bunificaziun che resultan da l'activitad uffiziala da persunas en il senn da l'artitgel 1 ainea 1 literas a–c^{bis} da la Lescha da responsabladad dals 14 da mars 1958⁹⁶.

⁹⁴ Integrà tras la cifra II 5 da l'aggiunta da la LF dals 19 da mars 2010 davart l'organisaziun da las autoritads penals (AS **2010** 3267; BBI **2008** 8125). Aboli tras la cifra II 1 da la LF dals 17 da mars 2017 (installaziun d'ina chombra d'appellaziun al Tribunal penal federal), cun effect dapi il 1. da schan. 2019 (AS **2017** 5769; BBI **2013** 7109, **2016** 6199).

⁹⁵ Versiun tenor la cifra II 5 da l'aggiunta da la LF dals 19 da mars 2010 davart l'organisaziun da las autoritads penals, en vigor dapi il 1. da schan. 2011 (AS **2010** 3267; BBI **2008** 8125).

⁹⁶ SR **170.32**

² Il plant è inadmissibel, sch'ina autra lescha federala autorisescha in'autoritad da decretar ina disposiziun davart talas dispitas. Cunter la disposiziun è admissibel il recurs tar il Tribunal federal sco ultima istanza.

³ La procedura da plant sa drizza tenor la PC⁹⁷.

7. chapitel Revisiun, interpretaziun e rectificaziun

1. secziun Revisiun

Art. 121 Violaziun da prescripziuns da procedura

La revisiun d'ina decisiun dal Tribunal federal po vegnir pretendida, sche:

- a. las prescripziuns davart la cumposiziun dal Tribunal u davart la recusaziun èn vegnidas violadas;
- b. il Tribunal ha concedì ad ina partida dapli u – senza che la lescha permettia quai – insatge auter che quai ch'ella sezza ha pretendì u damain che quai che la cuntrapartida ha renonuschi;
- c. singulas propostas n'èn betg vegnidas giuditgadas;
- d. il Tribunal n'ha per svista betg resguardà fatgs relevants che resultan da las actas.

Art. 122 Violaziun da la Convenziun europeica dals dretgs umans

La revisiun pervia d'ina violaziun da la Convenziun dals 4 da november 1950⁹⁸ per la protecciun dals dretgs umans e da las libertads fundamentalas (CEDU) po vegnir pretendida, sche:

- a. il Tribunal europeic dals dretgs umans ha constatà en ina sentenza definitiva che la CEDU u ses protocols sajan vegnids violads;
- b. ina indemnisaziun n'è betg adattada per cumpensar las consequenzas da la violaziun; e
- c. la revisiun è necessaria per eliminar la violaziun.

Art. 123 Auters motifs

¹ La revisiun po vegnir pretendida, sch'ina procedura penala ha mussà che la decisiun era vegnida influenzada tras in crim u tras in delict a disfavur da la partida; ina condemnaziun tras la dretgira penala n'è betg necessaria. Sche la procedura penala n'è betg pussaivla, po la cumprova vegnir furnida en autra moda.

² Plinavant po la revisiun vegnir dumandada:

- a. en chassas civilas ed en chassas da dretg public, sche la partida petenta scuvra posteriuramain fatgs relevants u chatta meds da cumprova decisivs

⁹⁷ SR 273

⁹⁸ SR 0.101

ch'ella n'ha betg pudì preschentar en la procedura precedentada; exclus èn fatgs e meds da cumprova ch'èn resultads pir sunter la decisiun;

- b.⁹⁹ en chaussas penalas, sche las premissas da l'artitgel 410 alinea 1 literas a e b ed alinea 2 CPP¹⁰⁰ èn ademplidas.

Art. 124 Termin

¹ La dumonda da revisiun sto vegnir inoltrada al Tribunal federal:

- a. pervia d'ina violaziun da las prescripziuns da recusaziun: entaifer 30 dis suenter la scuverta dal motiv da recusaziun;
- b. pervia d'ina violaziun d'autras prescripziuns da procedura: entaifer 30 dis suenter la comunicaziun da la decisiun cumpletta;
- c. pervia d'ina violaziun da la CEDU¹⁰¹: entaifer 90 dis, suenter che la sentenza dal Tribunal europeic dals dretgs umans tenor l'artitgel 44 CEDU è daventada definitiva;
- d. per auters motivs: entaifer 90 dis suenter lur scuverta, il pli baud dentant suenter la comunicaziun da la decisiun cumpletta u suenter la terminaziun da la procedura penala.

² Suenter la scadenza da 10 onns dapi che la decisiun è vegnida prendida, na po la revisiun betg pli vegnir pretendida, danor:

- a. en chaussas penalas per ils motivs tenor l'artitgel 123 alineas 1 e 2 litera b;
- b. en ils ulteriurs cas per il motiv tenor l'artitgel 123 alinea 1.

Art. 125 Peremziun

La revisiun d'ina decisiun che conferma la decisiun da l'istanza precedentada, na po betg vegnir pretendida per in motiv ch'è gia vegnì scuvert avant la pronunzia da la decisiun dal Tribunal federal e che avess pudì vegnir fatg valair tar l'istanza precedentada a maun d'ina dumonda da revisiun.

Art. 126 Mesiras preventivas

Suenter l'entrada da la dumonda da revisiun po il derschader d'instrucziun – d'uffizi u sin dumonda d'ina partida – suspender l'execuziun da la decisiun contestada u prender autras mesiras preventivas.

Art. 127 Correspondenza

Sch'il Tribunal federal n'è betg da l'avis che la dumonda da revisiun saja inadmissibla u nunmotivada, consegna el questa dumonda a l'istanza precedentada ed ad

⁹⁹ Versiun tenor la cifra II 3 da l'aggiunta 1 dal Cudesch da procedura penala dals 5 d'oct. 2007, en vigur dapi il 1. da schan. 2011 (AS 2010 1881; BBl 2006 1085).

¹⁰⁰ SR 312.0

¹⁰¹ SR 0.101

eventualas autras partidas e parts participadas u autoritads legitimadas da far recurs; a medem temp fixescha el in termin per inoltrar ina posiziun.

Art. 128   Decisiun

¹ Sch'il Tribunal federal lascha valair il motiv da revisiun, annullescha el la decisiun anteriura e decida da nov.

² Sch'il Tribunal federal annullescha ina decisiun da refusaziun, fixescha el a medem temp tge effect che questa annullaziun ha per ina nova decisiun da l'istanza precedenta, sche quella ha prendì ina tala en il fratemp.

³ Sch'il Tribunal federal prenda ina nova decisiun en ina chausa penala, è applitgabbel l'artitgel 415 CPP¹⁰² tenor il senn.¹⁰³

2. secziun   Interpretaziun e rectificaziun

Art. 129

¹ Sch'il dispositiv d'ina decisiun dal Tribunal federal n'è betg cler, incumplet u ambig, sche sias disposiziuns stattan en cuntradicziun ina cun l'autra u cun la motivaziun u sch'el cuntegna sbagls da redacziun u da calculaziun, interpretescha u rectificescha il Tribunal federal la decisiun sin dumonda en scrit d'ina partida u d'uffizi.

² L'interpretaziun d'ina decisiun da refusaziun è mo admissibla, uschè ditg che l'istanza precedenta n'ha betg prendì la nova decisiun.

³ Ils artitgels 126 e 127 èn applitgabels tenor il senn.

8. chapitel   Disposiziuns finalas

Art. 130¹⁰⁴   Disposiziuns executivas chantunalas

¹ Fin a l'entrada en vigur d'in cudesch da procedura penala svizzer decreteschan ils chantuns disposiziuns executivas davart la cumpetenza, l'organisaziun e la procedura da las istanzas precedentas en chaussas penalas en il senn dals artitgels 80 alinea 2 e 111 alinea 3, inclusiv las disposiziuns ch'èn necessarias per garantir la via giudiziala tenor l'artitgel 29a da la Constituziun federala. Sch'in cudesch da procedura penala svizzer n'è betg anc entrà en vigur 6 onns suenter l'entrada en vigur da questa lescha, fixescha il Cussegl federal – suenter avair tadlà ils chantuns – il termin per decretar las disposiziuns executivas.

¹⁰² SR 312.0

¹⁰³ Versiun tenor la cifra II 3 da l'aggiunta 1 dal Cudesch da procedura penala dals 5 d'oct. 2007, en vigur dapi il 1. da schan. 2011 (AS 2010 1881; BBl 2006 1085).

¹⁰⁴ Versiun tenor la cifra I 1 da la LF dals 23 da zer. 2006 davart la rectificaziun e l'actualisaziun da la revisiun totala da l'organisaziun giudiziala federala, en vigur dapi il 1. da schan. 2007 (AS 2006 4213; BBl 2006 3067).

² Fin a l'entrada en vigur d'in cudesch da procedura civila svizzer decreteschan ils chantuns disposiziuns executivas davart la cumpetenzza, l'organisaziun e la procedura da las instanzas precedentas en chaussas civilas en il senn dals artitgels 75 alinea 2 e 111 alinea 3, inclusiv las disposiziuns ch'èn necessarias per garantir la via giudiziala tenor l'artitgel 29a da la Constituziun federala. Sch'in cudesch da procedura civila svizzer n'è betg anc entrà en vigur 6 onns suenter l'entrada en vigur da questa lescha, fixescha il Cussegl federal – suenter avair tadlà ils chantuns – il termin per decretar las disposiziuns executivas.

³ Entaifer 2 onns suenter l'entrada en vigur da questa lescha decreteschan ils chantuns disposiziuns executivas davart la cumpetenzza, l'organisaziun e la procedura da las instanzas precedentas en il senn dals artitgels 86 alineas 2 e 3 ed 88 alinea 2, inclusiv las disposiziuns ch'èn necessarias per garantir la via giudiziala tenor l'artitgel 29a da la Constituziun federala.

⁴ Fin a l'entrada en vigur da la legislaziun executiva pon ils chantuns decretar las disposiziuns executivas en furma da decrets che na sustattan betg al referendum, sche quai è necessari per observar ils termins tenor ils alineas 1–3.

Art. 131 Aboliziun e midada dal dretg vertent

¹ La Lescha federala dals 16 da december 1943¹⁰⁵ davart l'organisaziun giudiziala vegn abolida.

² La midada dal dretg vertent vegn reglada en l'agiunta.

³ L'Assamblea federala po adattar tras in'ordinaziun disposiziuns en leschas federalas che cuntrafan a questa lescha, ma che n'èn betg vegnidas formalmain.

Art. 132 Disposiziuns transitoricas

¹ Questa lescha è applitgbla per las proceduras ch'èn vegnidas introducidas davant il Tribunal federal suenter sia entrada en vigur; per proceduras da recurs è ella dentant mo applitgbla, sch'er la decisiun contestada è vegnida prenidada suenter l'entrada en vigur da questa lescha.

² ...¹⁰⁶

¹⁰⁵ [BS 3 531; AS 1948 485 art. 86, 1955 871 art. 118, 1959 902, 1969 737 art. 80 lit. b 767, 1977 237 cifra II 3 862 art. 52 cifra 2 1323 cifra III, 1978 688 art. 88 cifra 3 1450, 1979 42, 1980 31 cifra IV 1718 art. 52 cifra 2 1819 art. 12 al. 1, 1982 1676 agiunta cifra 13, 1983 1886 art. 36 cifra 1, 1986 926 art. 59 cifra 1, 1987 226 cifra II 1 1665 cifra II, 1988 1776 agiunta cifra II 1, 1989 504 art. 33 lit. a, 1990 938 cifra III al. 5, 1992 288, 1993 274 art. 75 cifra 1 1945 agiunta cifra 1, 1995 1227 agiunta cifra 3 4093 agiunta cifra 4, 1996 508 art. 36 750 art. 17 1445 agiunta cifra 2 1498 agiunta cifra 2, 1997 1155 agiunta cifra 6 2465 agiunta cifra 5, 1998 2847 agiunta cifra 3 3033 agiunta cifra 2, 1999 1118 agiunta cifra 1 3071 cifra 1 2, 2000 273 agiunta cifra 6 416 cifra 1 2 505 cifra 1 1 2355 agiunta cifra 1 2719, 2001 114 cifra I 4 894 art. 40 cifra 3 1029 art. 11 al. 2, 2002 863 art. 35 1904 art. 36 cifra 1 2767 cifra II 3988 agiunta cifra 1, 2003 2133 agiunta cifra 7 3543 agiunta cifra II 4 lit. a 4557 agiunta cifra II 1, 2004 1985 agiunta cifra II 1 4719 agiunta cifra II 1, 2005 5685 agiunta cifra 7]

¹⁰⁶ Aboli tras la cifra 1 da l'agiunta da la LF dals 26 da sett. 2014, cun effect dapi il 1. da schan. 2016 (AS 2015 3205; BBl 2013 7185).

³ La perioda d'uffizi dals derschaders federalis ordinaris ed accessorics ch'èn vegnids elegids sin basa da la Lescha federala dals 16 da december 1943¹⁰⁷ davart l'organisaziun giudiziala u dal Conclis federal dals 23 da mars 1984¹⁰⁸ davart l'augment dal dumber da derschaders accessorics dal Tribunal federal u che vegnan elegids ils onns 2007 e 2008, finescha ils 31 da december 2008.¹⁰⁹

⁴ La limitaziun dal dumber da derschaders federalis accessorics tenor l'artitgel 1 alinea 4 vala pir a partir da l'onn 2009.¹¹⁰

Art. 132a¹¹¹ Disposiziun transitorica da la midada dals 20 da zercladur 2014

La procedura da recurs cunter decisiuns ch'èn vegnidas pronunziadas avant l'entrada en vigur da la midada dals 20 da zercladur 2014 da questa lescha, sa drizza tenor il dretg vertent.

Art. 133 Referendum ed entrada en vigur

¹ Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ.

² Il Cussegl federal fixescha l'entrada en vigur.

Data da l'entrada en vigur: 1. da schaner 2007¹¹²

¹⁰⁷ [BS 3 531]

¹⁰⁸ [AS 1984 748, 1992 339, 1993 879 aggiunta 3 cifra 3]

¹⁰⁹ Integrà tras la cifra I 1 da la LF dals 23 da zer. 2006 davart la rectificaziun e l'actualisaziun da la revisiun totala da l'organisaziun giudiziala federala, en vigur dapi il 1. da schan. 2007 (AS 2006 4213; BBI 2006 3067).

¹¹⁰ Integrà tras la cifra I 1 da la LF dals 23 da zer. 2006 davart la rectificaziun e l'actualisaziun da la revisiun totala da l'organisaziun giudiziala federala, en vigur dapi il 1. da schan. 2007 (AS 2006 4213; BBI 2006 3067).

¹¹¹ Integrà tras la cifra I 1 da la LF dals 20 da zer. 2014 davart la dispensaziun da la taglia, en vigur dapi il 1. da schan. 2016 (AS 2015 9; BBI 2013 8435).

¹¹² Art. 1 lit. a da l'O dal 1. da mars 2006 (AS 2006 1069).

Agiunta
(art. 131 al. 2)

Midada dal dretg vertent

Las leschas federalas qua sutvart vegnan midadas sco suonda:

...¹¹³

¹¹³ Las midadas pon vegnir consultadas en la AS **2006** 1205.

